

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

อ.พ. 2/2563 การประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 2/2563

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา
สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

ร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

นายทองศักดิ์ สุระคำแหง

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายยอดชาย วิถีพานิช

นายยุทธพงศ์ ปิ่นอนงค์

นางสาวศรันยา สีมา

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

นางเมณฑพร กาญจนินทุ

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการวิชาการ 1

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

พฤศจิกายน 2563

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

การออกเสียงประชามติ (Referendum) เป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตยแบบโดยตรง (Direct democracy) ที่ให้ประชาชนสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของตนเองได้ ถือเป็นมาตรการถ่วงดุลอำนาจองค์กรหรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนมิให้ดำเนินการใด ๆ โดยมีได้ฟังเสียงที่แท้จริงของประชาชน ดังนั้น การออกเสียงประชามติในฐานะที่เป็นกลไกการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตยทางตรง กระบวนการในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนด้วยการลงคะแนนออกเสียง เพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ ก่อนที่จะนำมติหรือการตัดสินใจนั้น ออกเป็นกฎหมายหรือนำไปปฏิบัติเพื่อบังคับใช้เป็นการทั่วไป

สำหรับกรณีการออกเสียงประชามติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ เช่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ การรับรองการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือการรับรองการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เป็นต้น ก็จัดอยู่ในรูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะที่ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจสูงสุดในทางนิติบัญญัติ โดยการร่วมกันกำหนดกฎกติกาสูงสุดของบ้านเมืองโดยตรง ภายใต้หลักการที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนนี้ประชาชนย่อมเป็นบ่อเกิดของอำนาจในการอนุมัติรับรองการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ มาตรา 256 (8) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะต้องมีการทำประชามติ ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีมาตรการกฎหมายเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติ ดังนั้น จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ฉบับนี้ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกเสียงประชามติ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติให้มีความชัดเจน เพื่อให้การจัดให้มีการออกเสียงประชามติของไทยในครั้งต่อไปมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของการออกเสียงประชามติอย่างแท้จริง และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประชาชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการใช้สิทธิออกเสียง “เห็นชอบ” หรือ “ไม่เห็นชอบ” ในเรื่องสำคัญ ๆ เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องอื่นที่คณะรัฐมนตรีขอให้มีการออกเสียงประชามติ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง คือ ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

โดยกลไกดังกล่าวหากนำไปใช้ให้ถูกต้องตามหลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดและเหมาะสมในแต่ละกรณีแล้ว ยังเป็นการช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของประชาชนในสังคม โดยใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน แทนการชุมนุมหรือการเดินขบวนยื่นข้อเรียกร้อง ในลักษณะที่เป็นการกดดันรัฐบาล ซึ่งในบางกรณีอาจนำไปสู่ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยและความมั่นคง

ของประเทศได้ แต่อย่างไรก็ตาม การออกเสียงประชามติจะสำเร็จผลมาน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับหน่วยงานภาครัฐที่จัดทำต้องดำเนินการไปด้วยเจตนาที่จะรับฟังการตัดสินใจหรือรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างเสมอภาคทั่วถึงและเป็นธรรมด้วย ทั้งนี้ มิใช่เป็นการดำเนินการเพียงแต่เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องหรือเพื่อผลประโยชน์ในทางการเมือง หรือเป็นแต่เพียงเพื่อให้ครบถ้วนตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดเอาไว้เท่านั้น

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สารระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552 กับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-19
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
- ประชามติ	3-1
- การลงคะแนนเสียงประชามติ (Referendum) ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์	3-6
- การทำประชามติในต่างประเทศ: กรณีทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ	3-11
- การทำประชามติในต่างประเทศ: กรณีที่ไม่ใช่เรื่องรัฐธรรมนูญ	3-15

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา 1)

“พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....”

2. วันที่มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา 2)

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. บทยกเลิกกฎหมาย (ร่างมาตรา 3)

ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552

4. บทนิยาม (ร่างมาตรา 4)

ในพระราชบัญญัตินี้

- 1) “สิทธิออกเสียง” หมายความว่า สิทธิออกเสียงประชามติ
- 2) “ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ
- 3) “วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ
- 4) “เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ
- 5) “หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้ทำการออกเสียงประชามติ
- 6) “ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการออกเสียงประชามติและให้

หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

- 7) “หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ
- 8) “บัตรออกเสียง” หมายความว่า บัตรออกเสียงประชามติ
- 9) “คะแนนออกเสียง” หมายความว่า คะแนนออกเสียงประชามติ
- 10) “จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย
- 11) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

12) “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

13) “เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

14) “ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

15) “ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

16) “เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง” หมายความว่า ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ประธานกรรมการและกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ประธานกรรมการและกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงประชามติ

17) “คณะกรรมการประจำเขต” หมายความว่า คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

18) “กรรมการประจำเขต” หมายความว่า กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

19) “คณะกรรมการประจำหน่วย” หมายความว่า คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

20) “กรรมการประจำหน่วย” หมายความว่า กรรมการประจำหน่วยออกเสียง

21) “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

4. การแจ้ง ยื่น หรือส่งเอกสารให้แก่บุคคลใดเป็นการเฉพาะ และการประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (ร่างมาตรา 5)

1) การแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของบุคคลนั้นให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว เว้นแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้เป็นประการอื่น

2) การประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

3) ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่ง เรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกด้วย และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือ

คำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

5. หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ร่างมาตรา 6 และร่างมาตรา 9)

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการอื่นใด วางระเบียบปฏิบัติที่จำเป็น เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีหน้าที่และอำนาจจัดและควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

6. การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ร่างมาตรา 7)

หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการประชุมร่วมกันได้ ประธานกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้เลขาธิการดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน และการประชุมดังกล่าวมีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7. ผู้รักษาการ (มาตรา 8)

ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

8. การออกเสียงประชามติ

1) การออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา 10)

เมื่อมีกรณีที่จะต้องให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยในการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบนั้น ให้ประธานรัฐสภาส่งสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญได้โดยสะดวกให้นายกรัฐมนตรีเพื่อทราบพร้อมทั้งส่งให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

2) การออกเสียงประชามติในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิเหตุสมควร (ร่างมาตรา 11)

เมื่อมีกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญว่ามีเหตุอันสมควรให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งต้องไม่เร็วกว่า 90 วัน และไม่ช้ากว่า 120 วัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ โดยต้องระบุเรื่องที่ขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ มีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้สะดวก

9. วิธีการออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 12)

การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

10. การออกเสียงประชามติที่ถือว่ามีข้อยุติ (ร่างมาตรา 13)

การออกเสียงประชามติที่ถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น

11. การให้ข้อมูลและการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ

1) การให้ข้อมูลในการออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา 14)

คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุปที่ได้รับจากประธานรัฐสภาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป การเผยแพร่ข้อมูลอย่างน้อยต้องเผยแพร่ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและประกาศในราชกิจจานุเบกษา และวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ การเผยแพร่ข้อมูลต้องไม่มีลักษณะเป็นการชักนำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น

2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความเหมาะสม (ร่างมาตรา 15)

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนวันประกาศให้มีการออกเสียงประชามติไม่น้อยกว่า 15 วันเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อเรื่องและเหตุผลความจำเป็นที่จะจัดทำประชามติ
- (2) สาระสำคัญของกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ
- (3) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการในเรื่องที่ทำประชามติ
- (4) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายสำหรับกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ
- (5) ประโยชน์ได้เสียที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ท้องถิ่น หรือประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการพร้อมสรุปเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย

การเผยแพร่ข้อมูลอย่างน้อยต้องเผยแพร่ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ โดยการจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลต้องไม่มีลักษณะเป็นการชักนำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น

3) การเผยแพร่กระบวนการ ขั้นตอนการออกเสียงประชามติ และการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็น (ร่างมาตรา 16)

(1) คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง เมื่อได้ประกาศกำหนดวันออกเสียงประชามติแล้ว

(2) การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์จะต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านอย่างเท่าเทียมกัน ถ้าไม่ดำเนินการให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านอย่างเท่าเทียมกัน คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือให้ระงับการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามที่เห็นสมควร

12. เขตออกเสียง หน่วยออกเสียง และที่ออกเสียง

1) เขตออกเสียง (ร่างมาตรา 17)

การออกเสียงประชามติให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

2) หน่วยออกเสียงและที่ออกเสียง (ร่างมาตรา 18)

ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันที่มีการออกเสียงประชามติเป็นหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องประกาศหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงไม่น้อยกว่า 25 วันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกหรือการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงอาจประกาศเปลี่ยนแปลงหน่วยออกเสียงหรือที่ออกเสียงได้ โดยประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า 10 วัน เว้นแต่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่า 10 วันก็ได้

13. ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ

1) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 19)

บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิออกเสียง

(1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันออกเสียง

(3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันออกเสียง

2) บุคคลผู้ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 20)

บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันออกเสียง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง

- (1) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (2) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (4) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

3) บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 21)

คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงหรือสถานที่ที่ประชาชนสะดวกในการตรวจสอบ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า 25 วัน และให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันออกเสียงประชามติไม่น้อยกว่า 20 วัน

4) การเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 22)

ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตน ไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็น ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่น้อยกว่า 10 วัน เมื่อได้รับคำร้องแล้วคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ต้องตรวจสอบหลักฐาน เมื่อคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงพิจารณาแล้วเห็นว่า

(1) ผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว

(2) ผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งยกคำร้อง ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือศาลแพ่ง ในกรณีผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า 5 วัน เพื่อให้ศาลวินิจฉัย คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด ศาลต้องแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงต้องแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

5) การถอนชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 23)

ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติผู้ใดเห็นว่ามิชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ หรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงได้ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า 10 วัน ขอให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงประชามติออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ เมื่อคณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงพิจารณาแล้วเห็นว่า

(1) สมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้น

(2) สมควรยกคำร้อง ให้มีคำสั่งยกคำร้อง ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือศาลแพ่งในกรณีผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่า 5 วัน เพื่อให้ศาลวินิจฉัย คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด ศาลต้องแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการประจำเขตออกเสียงเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และคณะกรรมการประจำเขตออกเสียงต้องแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงทุกฉบับให้ถูกต้อง

6) การถอนชื่อผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ร่างมาตรา 24)

คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงต้องถอนชื่อผู้ซึ่งศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชาชาติ พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ด้วยว่า ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำสั่งศาล รายชื่อผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งให้เป็นไปตามทะเบียนผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

14. เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

1) คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง และผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง (ร่างมาตรา 25)

(1) คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกิน 5 คน

(2) ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

(3) คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง มีหน้าที่และอำนาจในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือมอบหมายให้ปฏิบัติงานแทนในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติได้ รวมทั้งกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงประชามติดังกล่าวนั้น

(4) ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การดำเนินการหรือการสั่งการใดของคณะกรรมการประจำเขต ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้

2) เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง (ร่างมาตรา 26 และร่างมาตรา 32)

(1) การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง (ร่างมาตรา 26 วรรคหนึ่ง)

คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมอบหมาย มีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังนี้

(ก) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

(ข) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

(2) กรรมการประจำหน่วยออกเสียงหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(ก) ถ้าคณะกรรมการประจำเขตออกเสียงหรือผู้ตรวจการเลือกตั้งพบเห็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งโดยทันที ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามที่แจ้งเตือน ให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว (ร่างมาตรา 26 วรรคสาม)

(ข) ถ้ากรรมการการเลือกตั้งพบเห็นการกระทำหรือได้รับรายงานว่า กรรมการประจำหน่วยออกเสียงหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงกรรมการประจำหน่วยออกเสียงหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ในกรณี que เห็นว่าการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตออกเสียงที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว (ร่างมาตรา 26 วรรคสี่)

(4) เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา 32)

15. การวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ (ร่างมาตรา 27)

กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

16. กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีไม่ครบจำนวน (ร่างมาตรา 28 และร่างมาตรา 29)

(1) ก่อนวันออกเสียงประชามติ ถ้ากรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีไม่ครบจำนวน คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงต้องแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ครบจำนวน (ร่างมาตรา 28)

(2) ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการออกเสียงประชามติแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่ครบจำนวน แต่มาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่ได้รับแต่งตั้ง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่มาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไป และให้รายงานต่อ คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพิ่มเติม ให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยมาปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการประจำเขตแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงนั้นโดยทันที (ร่างมาตรา 29)

17. เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ (ร่างมาตรา 30)

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงผู้ใดขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ หรือละทิ้งหน้าที่หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการอันไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม กรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และแจ้งให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงแทนให้ครบจำนวน แล้วรายงานให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

18. บทบัญญัติคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา 31)

กรรมการการเลือกตั้ง เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการ การออกเสียงประจำเขตออกเสียง และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งศาลเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ หากกระทำโดยสุจริต ได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

19. การลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนออกเสียง

1) ทึบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 33)

(1) คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีทึบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงให้เพียงพอ ตามความจำเป็น

(2) ทึบบัตรออกเสียงให้มีลักษณะและขนาดเช่นเดียวกับทึบบัตรเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันออกเสียง

(3) บัตรออกเสียงและวิธีการออกเสียงประชามติเป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนด

2) การลงคะแนนออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 34)

ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นในบัตรออกเสียง

3) ระยะเวลาออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 35)

กำหนดให้ลงคะแนนออกเสียงประชามติ ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 นาฬิกา

4) การใช้สิทธิออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 36)

ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติที่มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติได้เพียงแห่งเดียว เว้นแต่ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่ไม่ใช่หน่วยออกเสียงประชามติที่ตนมีสิทธิออกเสียงให้ลงคะแนนออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ได้

5) การใช้สิทธิออกเสียงประชามติที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ร่างมาตรา 37)

ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติที่อยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่อหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันออกเสียง มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่อยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านก็ได้

6) การดำเนินการก่อนเปิดให้มีการออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 38)

ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงต้องนับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย เปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้เห็นว่าเป็นหีบเปล่า ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่า 2 คนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น

7) การแสดงตนเพื่อลงคะแนนออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 39)

ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียง ต้องนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนที่ทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐออกให้ หรือบัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุไปแสดงตนเพื่อลงคะแนนออกเสียงประชามติ

8) การอำนวยความสะดวกแก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ (ร่างมาตรา 40)

คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงประชามติ หรือจัดที่ออกเสียงสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่น

หรือกรรมการประจำหน่วยเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคณพิการหรือ
 ทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ นั้น และให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

9) การปิดการลงคะแนนออกเสียง (ร่างมาตรา 41)

เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง
 ต้องประกาศปิดการลงคะแนนออกเสียง แต่ในกรณีที่ยังมีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียง
 ได้มาปรากฏตัวอยู่ในที่ออกเสียงเพื่อใช้สิทธิออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง แต่ยังไม่ได้
 แสดงตนหรือรับบัตรออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงอนุญาตให้บุคคลเหล่านั้นแสดงตนและ
 มอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้นเพื่อใช้สิทธิออกเสียง และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียง
 เสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงต้องประกาศปิดการลงคะแนนออกเสียง งดจ่ายบัตรออกเสียง
 และต้องทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้
 ปิดช่องใส่บัตรออกเสียงบนหีบบัตรออกเสียง จัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด จำนวน
 ผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียง และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือ ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ออกเสียง

10) การกำหนดที่ออกเสียงใหม่ (ร่างมาตรา 42)

(1) ในกรณีที่การออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจาก
 เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียง
 ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดที่ออกเสียงใหม่ได้ ถ้าไม่อาจกำหนดที่ออกเสียง
 ใหม่ได้ ให้ประกาศงดการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 ทราบโดยเร็ว แต่ถ้าเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการประจำ
 หน่วยออกเสียงประกาศงดการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 ทราบโดยเร็ว

(2) คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่สำหรับหน่วยออกเสียงนั้น
 โดยเร็ว เว้นแต่เห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง
 ประชามติ จะไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

11) การนับคะแนนออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 43-45)

(1) เมื่อมีการปิดการลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียง
 ต่อหน้าประชาชนที่อยู่ ณ ที่ออกเสียง แล้วดำเนินการนับคะแนน (ร่างมาตรา 43)

(2) การนับคะแนนออกเสียงให้กระทำ ณ ที่ออกเสียง โดยเปิดเผยติดต่อกันจนเสร็จสิ้น และ
 ห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนนออกเสียง (ร่างมาตรา 44)

(3) ในการนับคะแนนออกเสียง หากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหากและ
 ห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนออกเสียงไม่ว่ากรณีใด (ร่างมาตรา 45)

12) ลักษณะของบัตรเสีย (ร่างมาตรา 46)

(1) บัตรปลอม

(2) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้

(3) บัตรที่ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกต หรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรออกเสียง นอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนนออกเสียง เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

(4) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง

(5) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย”

(6) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย” เกินหนึ่งเครื่องหมาย

(7) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงต้องสลักหลังในบัตรเสียว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียเพราะเหตุใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่า 2 คน

13) การนับคะแนนออกเสียงประชามติในกรณีที่มีมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกัน (ร่างมาตรา 47)

ถ้าการออกเสียงประชามติมีมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกัน ให้นับคะแนนดังนี้

(1) บัตรออกเสียงที่เป็นบัตรปลอม หรือบัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้ หรือบัตรที่ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกต หรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรออกเสียง นอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนนออกเสียง เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและไม่ให้นับเป็นคะแนนออกเสียงประชามติ

(2) บัตรออกเสียงที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง ถ้าไม่ได้ทำเครื่องหมายในทุกประเด็น ให้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและไม่ให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่ถ้าได้ทำเครื่องหมายประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ให้ถือเป็นบัตรดีและนับคะแนนออกเสียงสำหรับประเด็นที่ทำเครื่องหมายไว้

(3) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย” หรือบัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย” เกินหนึ่งเครื่องหมาย ถ้าทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่องทำเครื่องหมาย หรือทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย” ในทุกประเด็น ให้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและไม่ให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่ถ้าได้ทำเครื่องหมายตามลักษณะดังกล่าวประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ไม่ให้นับประเด็นนั้นเป็นคะแนนออกเสียง

(4) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย จะเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเพียงบางประเด็นและให้นับบางประเด็นเพียงใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

14) การรายงานผลการนับคะแนน (ร่างมาตรา 48)

เมื่อนับคะแนนออกเสียงประชามติเสร็จแล้ว คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงต้องนำบัตรออกเสียงของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียงพร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

15) กรณีจำนวนผู้ใช้สิทธิออกเสียงประชามติไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงหรือไม่ตรงกับคะแนนออกเสียงประชามติที่นับได้ (ร่างมาตรา 49)

ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง หรือไม่ตรงกับคะแนนออกเสียงที่นับได้ คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงต้องดำเนินการตรวจสอบ ถ้าผลการตรวจสอบยังไม่ตรงกันอีกหรือไม่สามารถตรวจสอบได้ ให้รายงานคณะกรรมการประจำเขตออกเสียงพร้อมเหตุผล และนำส่งหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกเสียงประชามติแก่คณะกรรมการประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตออกเสียงมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการประจำเขตออกเสียงได้รับรายงาน ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ หรือสั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการจะไม่สั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่สั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ไว้

16) กรณีที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงประชามติได้ (ร่างมาตรา 50)

ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น เนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุอย่างอื่นที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยหรือเป็นอุปสรรคต่อการนับคะแนนออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงต้องประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง เพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และนับคะแนนออกเสียงใหม่ต่อไปโดยเร็ว สำหรับสถานที่นับคะแนนออกเสียงใหม่ จะกำหนดให้นับ ณ สถานที่อื่นใดที่เห็นสมควรที่มีใช้ที่ออกเสียงเดิมก็ได้

20. การประกาศผลการออกเสียงประชามติ

1) การรวมผลคะแนนออกเสียงและการรายงานผลการออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 51)

คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงต้องรวมผลคะแนนออกเสียงจากทุกหน่วยออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนนออกเสียงประชามติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว

2) การประกาศผลการออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 52 และร่างมาตรา 53)

(1) เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการออกเสียงประชามติและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา และรายงานให้นายกรัฐมนตรีและประธานรัฐสภาทราบโดยเร็ว (ร่างมาตรา 52)

(2) ในกรณีที่การออกเสียงประชามติหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้

ลงคะแนนออกเสียง หรือมีการคัดค้านการออกเสียงประชามติ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการประกาศผลการออกเสียงประชามติต่อไป (ร่างมาตรา 53)

21. การคัดค้านการออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา 54)

1) เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า การออกเสียงประชามติในทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยโดยเร็ว และในกรณีที่เห็นว่าการออกเสียงประชามติมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ในทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงก็ได้

2) ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงใดเห็นว่า การออกเสียงประชามติมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมในหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียง มีสิทธิยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงประชามติสิ้นสุดลง

3) ในระหว่างที่มีการดำเนินการออกเสียงประชามติใหม่ หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ ให้รอการประกาศผลการออกเสียงประชามติไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการออกเสียงประชามติใหม่หรือการนับคะแนนออกเสียงใหม่

22. ความผิดและบทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา 55 ถึง ร่างมาตรา 66)

1) กำหนดความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปีและปรับตั้งแต่ 20,000 บาทถึง 200,000 บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 10 ปี (ร่างมาตรา 55)

2) กำหนดโทษของผู้ขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา 56)

3) กำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างที่ขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้างในการไปใช้สิทธิออกเสียง มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา 57)

4) กำหนดโทษของผู้ที่ทำลายบัตรออกเสียงประชามติ จงใจทำให้บัตรออกเสียงชำรุดหรือเสียหายหรือทำบัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าผู้กระทำเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงประชามติ มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่ง 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท (ร่างมาตรา 58)

5) กำหนดข้อห้ามไม่ให้กระทำในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงประชามติ และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อห้าม (ร่างมาตรา 59)

(1) อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อห้าม ดังนี้

- ออกเสียงหรือพยายามออกเสียงประชามติ โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น

- ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียงประชามติ

- นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง

- นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างไรอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

- ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนนแล้ว

- ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียงเพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียง

(2) อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท สำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อห้าม ดังนี้

- นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริงหรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง

- กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงประชามติ

- ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียงประชามติ

6) กำหนดข้อห้ามไม่ให้กระทำเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อห้าม (ร่างมาตรา 60)

(1) อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท และศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกิน 5 ปีด้วยก็ได้ สำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อห้าม ดังนี้

- ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

- ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่น อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใด อย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

- หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม หรือจูงใจเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไป ใช้สิทธิออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการออกเสียง หรือเผยแพร่ข้อมูล เกี่ยวกับเรื่องที่จะออกเสียงประชามติอันเป็นเท็จ

- เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมาย

(2) อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกิน 5 ปีด้วยก็ได้ สำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อห้าม ดังนี้

- เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อไต่ ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

- เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้น ไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(3) อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับ ผู้ฝ่าฝืนข้อห้าม ดังนี้

- ขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงหนึ่งวันจนถึง 18.00 นาฬิกา ของวันออกเสียง

7) กำหนดโทษของผู้ที่จัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียงเพื่อการออกเสียง ประชามติ หรือกลับจากที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 5 ปี (ร่างมาตรา 61)

8) กำหนดโทษของผู้ที่เผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียง ประชามติในระหว่างเวลา 7 วันก่อนวันออกเสียงจนถึงสิ้นสุดเวลาออกเสียงในวันออกเสียง มีอัตราโทษ จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา 62)

9) กำหนดโทษของกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่จงใจนับบัตรออกเสียงหรือคะแนนหรือรวม คะแนนออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง ทำให้บัตรออกเสียงชำรุด เสียหาย ทำให้บัตรออกเสียงเป็นบัตรเสีย ทำบัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ อ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง ทำรายงานการออกเสียงประชามติ

ไม่ตรงความจริง มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี (ร่างมาตรา 63)

10) กำหนดโทษของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติ มีอัตราโทษปรับไม่เกิน 500,000 บาท (ร่างมาตรา 64)

11) กำหนดให้ผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาว่าทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งผลของการกระทำ ความผิดทำให้ต้องมีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงใด รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงที่มีการกระทำผิดนั้น (ร่างมาตรา 65)

12) กำหนดการนับระยะเวลาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในกรณีที่ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้ใดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้นับตั้งแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด (ร่างมาตรา 66)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้</p> <p>มาตรา 1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552”</p> <p>มาตรา 2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p>	<p>ราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p><u>เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม และชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 3 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ</p> <p>“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ</p> <p>“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ</p> <p>“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ</p> <p>“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติ</p> <p>“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนออกเสียงประชามติและให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ</p> <p>“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบสำหรับใส่บัตรออกเสียงประชามติ</p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร</p> <p>“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึง เขตและกิ่งอำเภอ</p> <p>“เทศบาล” หมายความว่า รวมถึง เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น</p>	<p>มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p><u>“สิทธิออกเสียง” หมายความว่า สิทธิออกเสียงประชามติ</u></p> <p>“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ</p> <p>“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ</p> <p>“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ</p> <p>“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า <u>ท้องที่ที่กำหนดให้ทำการออกเสียงประชามติ</u></p> <p>“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการออกเสียงประชามติและให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ</p> <p>“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ</p> <p><u>“บัตรออกเสียง” หมายความว่า บัตรออกเสียงประชามติ</u></p> <p><u>“คะแนนออกเสียง” หมายความว่า คะแนนออกเสียงประชามติ</u></p> <p>“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
	<p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย</p> <p>“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>“เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง” หมายความว่า ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ประธานกรรมการและกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ประธานกรรมการและกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงประชามติ</p> <p>“คณะกรรมการประจำเขต” หมายความว่า คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง</p> <p>“กรรมการประจำเขต” หมายความว่า กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
	<p><u>“คณะกรรมการประจำหน่วย”</u> หมายความว่า คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง</p> <p><u>“กรรมการประจำหน่วย”</u> หมายความว่า กรรมการประจำหน่วยออกเสียง</p> <p><u>“สำนักงาน”</u> หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>มาตรา 5 ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว</p> <p>ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะให้คณะกรรมการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละ</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 4 ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p style="text-align: center;">หมวด 1 บททั่วไป</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/>	<p><u>ขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย</u></p> <p>มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอื่นใดรวมทั้งวางระเบียบปฏิบัติเท่าที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>มาตรา 7 ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการประชุมร่วมกันได้ ประธานกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด การประชุมดังกล่าวให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>มาตรา 8 ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p style="text-align: center;">หมวด 1 บททั่วไป</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: auto;"/>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
	<p><u>มาตรา 9 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจจัดและควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม และชอบด้วยกฎหมาย</u></p> <p><u>มาตรา 10 เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา</u></p> <p><u>ในการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาส่งสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญได้โดยสะดวกให้นายกรัฐมนตรีเพื่อทราบพร้อมกับส่งให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย</u></p> <p><u>มาตรา 11 เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่ขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจน</u></p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 5 ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา 165 (1) ของรัฐธรรมนูญ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้</p> <p>(1) กำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ ซึ่งจะต้องมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ</p> <p>(2) กำหนดว่าการจัดให้มีการออกเสียงดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้มีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี</p> <p>ในกรณีที่จะดำเนินการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา 165 (2) ของรัฐธรรมนูญให้ผู้มีอำนาจตามกฎหมายประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำประชามติตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติผู้ที่มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงไว้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจออกประกาศให้มีการออกเสียงตามกฎหมายนั้น</p> <p>มาตรา 6 เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา 5 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่</p>	<p>เพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้สะดวก</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>วันที่มีประกาศดังกล่าว</p> <p>วันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้</p> <p>(1) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามมาตรา 165 (1) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา</p> <p>(2) วันออกเสียงในการจัดทำประชามติตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา 165 (2) ของรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดวันออกเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศให้มีการออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันออกเสียงตามระยะเวลาที่กำหนดใน (1)</p> <p>ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันประกาศให้มีการออกเสียงใดแล้ว ถ้าผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นว่า การให้มีการออกเสียงนั้นไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายที่บัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ หรือตามเจตนารมณ์ของมาตรา 165 ของรัฐธรรมนูญสามารถเสนอคำฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้มีคำวินิจฉัยโดยเร็ว</p> <p>มาตรา 7 ในการดำเนินการจัดทำประชามติตามมาตรา 165 (1) ของรัฐธรรมนูญให้รัฐอุดหนุนหรือจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอแก่คณะกรรมการ</p>	

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>การเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติที่ต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>ในการดำเนินการจัดทำประชามติตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา 165 (2) ของรัฐธรรมนูญให้หน่วยงานของรัฐที่จะจัดทำประชามติรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการจัดทำประชามติทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง</p> <p>มาตรา 8 การออกเสียง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ</p> <p>มาตรา 9 การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติต้องมีผู้มาออกเสียงเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น</p> <p>การออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงในการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ</p> <p>การออกเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติตามมาตรา 165 (2) ของรัฐธรรมนูญให้ถือจำนวนคะแนนเสียงตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติ แต่ถ้ากฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติจำนวนคะแนนเสียงไว้ให้นำความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>มาตรา 12 การออกเสียง<u>ประชามติ</u>ให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ</p> <p>มาตรา 13 การออกเสียง<u>ประชามติ</u>ที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>หมวด 2 การให้ข้อมูลและการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ</p> <hr/> <p>มาตรา 10 เมื่อมีประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา 5 ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างเพียงพอ</p> <p>การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ชื่อเรื่องที่จะจัดทำประชามติ และเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มี</p>	<p>หมวด 2 การให้ข้อมูลและการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ</p> <hr/> <p>มาตรา 14 ในการจัดทำประชามติตามมาตรา 10 ให้คณะกรรมการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุปที่ได้รับจากประธานรัฐสภาตามมาตรา 10 วรรคสอง ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป</p> <p>การเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องเผยแพร่ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและประกาศในราชกิจจานุเบกษา และเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐด้วย</p> <p>การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่งต้องไม่มีลักษณะเป็นการชี้้นำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น</p> <p>มาตรา 15 เมื่อจะจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา 11 ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดดำเนินการจัดทำข้อมูล ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ส่งให้คณะกรรมการก่อนวันประกาศให้มีการออกเสียงประชามติไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน</p> <p>(1) ชื่อเรื่องที่จะจัดทำประชามติ และเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มี</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>การทำประชามติ</p> <p>(2) สาระสำคัญของกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ</p> <p>(3) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการในเรื่องที่ทำประชามติ</p> <p>(4) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายสำหรับกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ</p> <p>(5) ประโยชน์ได้เสียที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ท้องถิ่นหรือประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้อันตรายหรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการพร้อมสรุปเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียด้วย</p> <p>การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ และต้องไม่มีลักษณะเป็นการชี้นำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น</p> <p>ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติประกาศข้อมูลที่ต้องเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษาภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศให้มีการออกเสียง รวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลส่งให้เจ้าบ้านทราบไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันออกเสียง</p> <p>นอกจากการเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคสี่แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติประสานกับสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐและสื่อประชาสัมพันธ์อื่นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติ</p>	<p>การทำประชามติ</p> <p>(2) สาระสำคัญของกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ</p> <p>(3) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการในเรื่องที่ทำประชามติ</p> <p>(4) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายสำหรับกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ</p> <p>(5) ประโยชน์ได้เสียที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ท้องถิ่น หรือประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้อันตรายหรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการพร้อมสรุปเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย</p> <p><u>ให้คณะกรรมการเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้นำความในมาตรา 14 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับแก่การจัดทำข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวด้วย</u></p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้ทราบอย่างกว้างขวางและทั่วถึง</p> <p>มาตรา 11 เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียงตามมาตรา 6 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและเท่าเทียมกันทั้งบุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ</p> <p>ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p style="text-align: center;">หมวด 3 เขตออกเสียง และหน่วยออกเสียง</p> <hr style="width: 10%; margin: auto;"/>	<p>มาตรา 16 เมื่อได้ประกาศกำหนดวันออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง</p> <p><u>การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด</u></p> <p><u>ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ผู้ใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามที่เห็นสมควร</u></p> <p style="text-align: center;">หมวด 3 เขตออกเสียง หน่วยออกเสียง และที่ออกเสียง</p> <hr style="width: 10%; margin: auto;"/>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 12 การออกเสียงตามมาตรา 165 (1) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง สำหรับการออกเสียงตามมาตรา 165 (2) ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้เขตออกเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดรวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งมอบหมาย</p> <p>กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดรวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งมอบหมาย</p> <p>มาตรา 13 ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตออกเสียง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>การกำหนดหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยออกเสียง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิ</p>	<p>มาตรา 17 การออกเสียงประชามติให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง</p> <p>มาตรา 18 ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันออกเสียงเป็นหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>ออกเสียงจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยออกเสียงเดียวกันก็ได้ สำหรับเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้ และ</p> <p>(2) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณแต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยออกเสียงเพิ่มขึ้นโดยมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้</p> <p>ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลาว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านและเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร ในกรณีจำเป็นอาจให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยออกเสียงไว้ด้วยก็ได้</p> <p>การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยออกเสียง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป</p> <p>ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกหรือการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ คณะกรรมการประจำเขตอาจประกาศเปลี่ยนแปลงหน่วยออกเสียงหรือที่ออกเสียงได้ โดยประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่กรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับด้วย</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 14 ในการกำหนดหน่วยออกเสียงตามมาตรา 13 ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำหนดที่ออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา 13 วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศกำหนดที่ออกเสียงและการเปลี่ยนแปลงที่ออกเสียง</p> <p>ที่ออกเสียงตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนออกเสียง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยออกเสียงพร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่ออกเสียงไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนออกเสียงของผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>ในเขตออกเสียงใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิออกเสียง อาจประกาศกำหนดที่ออกเสียงนอกเขตของหน่วยออกเสียงก็ได้แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยออกเสียงนั้น</p> <p style="text-align: center;">หมวด 4 ผู้มีสิทธิออกเสียง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p style="text-align: center;">_____</p>	<p>โดยอนุโลม</p> <p style="text-align: center;">หมวด 4 ผู้มีสิทธิออกเสียงและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p style="text-align: center;">_____</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 15 ผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ</p> <p>มาตรา 16 เมื่อมีประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าว พร้อมทั้งประกาศให้มีการออกเสียงตามมาตรา 5 ไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการ</p>	<p>มาตรา 19 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงและมีหน้าที่ไปใช้สิทธิออกเสียงอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ</p> <p>(1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี</p> <p>(2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันออกเสียง</p> <p>(3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง</p> <p>มาตรา 20 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันออกเสียง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง</p> <p>(1) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช</p> <p>(2) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่</p> <p>(3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(4) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ</p> <p>มาตรา 21 เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียงและปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงหรือสถานที่ที่ประชาชนสะดวกในการตรวจสอบ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>กรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ศาลว่าการเมืองพัทยา ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือ ที่ทำการชุมชนเมือง และที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น ไม่น้อยกว่าสี่สิบวันก่อนวันออกเสียง</p> <p>ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง และการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อคณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการเลือกตั้งมอบหมาย</p>	<p>และให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบวัน</p> <p>บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่ง มิให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ณ ที่ออกเสียง ให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิออกเสียงด้วย</p> <p>มาตรา 22 ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการประจำเขตก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบวัน</p> <p>เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการประจำเขตตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการประจำเขตเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับการร้อง</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
	<p>เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าวัน เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้เพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงตามที่ได้รับคำร้องหรือไม่ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินการสอบสวนพิจารณา</p> <p>เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการประจำเขตเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงไปก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้คณะกรรมการประจำเขตแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย</p> <p>การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งของคณะกรรมการประจำเขตก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย</p> <p>มาตรา 23 ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศตามมาตรา 21 มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง หรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการประจำเขตได้ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>หมวด 5 เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง</p> <p>มาตรา 17 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหรือคณะกรรมการการออกเสียงประจำ เขตออกเสียงแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็น</p>	<p>เมื่อคณะกรรมการประจำเขตพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรส่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มี สิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง หรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่ง ถอนชื่อนั้นหรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นหรือเจ้าบ้านทราบ ภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง และให้นำความในมาตรา 22 วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 24 ให้คณะกรรมการประจำเขตถอนชื่อผู้ซึ่งศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ ด้วยว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำสั่งศาล รายชื่อผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งให้ เป็นไปตามทะเบียนผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งที่สำนักงานจัดทำไว้ตามกฎหมายว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>หมวด 5 เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง</p> <p>มาตรา 25 ในการออกเสียงประชามติแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่ง คณะกรรมการมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตไม่เกินห้าคนและให้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานการออกเสียงได้ตามสมควร</p> <p>มาตรา 18 ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังนี้</p>	<p>โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดรวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย</p> <p>การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการประจำเขตและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือมอบหมายให้ปฏิบัติงานแทนในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ให้คณะกรรมการ คณะกรรมการประจำเขต หรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงประชามติ และในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินการหรือการสั่งการใดของคณะกรรมการประจำเขต ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้</p> <p>มาตรา 26 ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตมอบหมาย แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>(1) ผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงหนึ่งคน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการตรวจสอบเอกสารและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย</p> <p>(2) คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง</p> <p>ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียงและคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง</p> <p>ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง ให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น</p>	<p>(1) คณะกรรมการประจำหน่วย มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง</p> <p>(2) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วย</p> <p>หลักเกณฑ์การแต่งตั้ง จำนวน ค่าตอบแทน และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ตรวจการเลือกตั้งพบเห็นกรรมการประจำหน่วยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใดกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่ได้ เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้รายงานคณะกรรมการหรือกรรมการโดยทันที ในกรณีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามที่แจ้งเตือน ให้รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยเร็ว</p> <p>ในกรณีที่กรรมการเป็นผู้พบเห็นการกระทำหรือได้รับรายงานตามวรรคสาม ให้กรรมการมีอำนาจสั่งเปลี่ยนกรรมการประจำหน่วยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นว่าการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็น</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 19 คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามมาตรา 18 (2) ให้ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการไม่น้อยกว่าสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้น</p>	<p>การกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยความสะดวกการออกเสียงประจำเขตออกเสียงบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตออกเสียงที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียงประชามติ ให้กรรมการประจำหน่วยมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น</p> <p>มาตรา 27 กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และปฏิบัติตามที่คณะกรรมการกำหนด</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>ในกรณีที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงตามวรรคหนึ่งมีจำนวนไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงให้ได้จำนวนตามมาตรา 18 (2)</p> <p>ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึงห้าคน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้นจนครบห้าคน แต่ถ้าไม่มีกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมาปฏิบัติหน้าที่เลย ให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงแต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p>	<p>มาตรา 28 ก่อนวันออกเสียง หากกรรมการประจำหน่วยมีไม่ครบจำนวนไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการประจำเขตแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยให้ครบจำนวน</p> <p>มาตรา 29 ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้วมีกรรมการประจำหน่วยไม่ครบจำนวน แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการประจำหน่วยที่ได้รับแต่งตั้ง ให้กรรมการประจำหน่วยซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และให้รายงานต่อคณะกรรมการประจำเขตเพื่อแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยมาปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการประจำเขตแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงนั้นโดยพลัน</p> <p>มาตรา 30 ในกรณีที่มิเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงผู้ใดขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ หรือละทิ้งหน้าที่หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการอันไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ให้กรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ และแจ้งให้คณะกรรมการประจำเขตแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงแทนให้ครบจำนวน แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ</p> <p>มาตรา 31 กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตาม</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 20 นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา 12 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา 12 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา</p> <p>ค่าตอบแทนของบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา 12 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p style="text-align: center;">หมวด 6</p> <p style="text-align: center;">hibitedออกเสียง และบัตรออกเสียงประชามติ</p> <hr style="width: 10%; margin: auto;"/> <p>(มาตรา 21 ยกไปเปรียบเทียบกับมาตรา 33 ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....)</p>	<p>พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือปฏิบัติตามคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ หากได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง</p> <p>มาตรา 32 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p style="text-align: center;">หมวด 7</p> <p style="text-align: center;">การลงคะแนนออกเสียง และการนับคะแนน</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา 21 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงประชามติ โดยมีลักษณะที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง</p> <p>ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง บัตรออกเสียงประชามติและวิธีการลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p>มาตรา 22 การลงคะแนนในบัตรออกเสียงประชามติ ให้ผู้ออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นที่ผู้ออกเสียงเลือก</p> <p>มาตรา 23 ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 16.00 นาฬิกา</p> <p>มาตรา 24 ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใดให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิ</p>	<p style="text-align: center;">หมวด 6</p> <p style="text-align: center;">การลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนออกเสียง</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา 33 ให้คณะกรรมการจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียงให้เพียงพอดังตามความจำเป็น</p> <p>หีบบัตรออกเสียงให้มีลักษณะและขนาดเช่นเดียวกับหีบบัตรเลือกตั้งที่คณะกรรมการกำหนดในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันออกเสียงบัตรออกเสียงและวิธีการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>มาตรา 34 การลงคะแนนออกเสียงในบัตรออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็น</p> <p>มาตรา 35 ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา <u>17.00</u> นาฬิกา</p> <p>มาตรา 36 ภายใต้บังคับมาตรา 37 ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใดให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว</p> <p>มาตรา 25 ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่อยู่นอกหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงในเขตออกเสียงเดียวกันสามารถลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่</p> <p>มาตรา 26 กรณีการออกเสียงทั่วราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้สิทธิออกเสียงของผู้มีสิทธิซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงหรือผู้ที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร รวมทั้งวิธีการนับคะแนน และแจ้งผลคะแนนการออกเสียงในกรณีดังกล่าวด้วย</p> <p>การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดอยู่ในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียงหรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หากประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงในจังหวัดที่ตนอยู่หรือในประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ ต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงนอกเขตจังหวัดหรือนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยต้องลงทะเบียนก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวัน</p> <p>การลงทะเบียน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p>	<p>และให้มีสิทธิลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว แต่ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงอื่นที่มีใช้หน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงให้ลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ได้</p> <p>มาตรา 37 ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง จะไปลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่อยู่นอกเขตออกเสียงก็ได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 27 ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง นับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศ จำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย เมื่อถึงเวลาเปิด การลงคะแนนให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่ เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่าและ ให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้ทำ การบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ใน ที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ ในขณะนั้น</p> <p>มาตรา 28 ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์ จะลงคะแนนไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียงโดยแสดงบัตรประจำตัว ประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทาง ราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัว ประชาชนของผู้ถือบัตร</p>	<p>มาตรา 38 ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วย นับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวน บัตรออกเสียงทั้งหมดในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย เมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่าเป็นหีบเปล่าและให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่ คณะกรรมการกำหนด และบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น</p> <p>มาตรา 39 ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐาน อื่นใดที่ทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐออกให้ที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัว ประชาชนของผู้ถือบัตร ไปแสดงตนต่อคณะกรรมการประจำหน่วย แล้วให้ คณะกรรมการประจำหน่วยมอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้นั้นเพื่อลงคะแนนออกเสียง <u>บัตรประจำตัวประชาชนแม้จะหมดอายุแล้วก็ให้ใช้แสดงตนตามวรรคหนึ่งได้</u> <u>ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ กำหนด</u></p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้วให้อ่านชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงและให้จดหมายเลขบัตรและสถานที่ออกบัตร และชื่อหน่วยงานของรัฐที่ออกบัตร พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงจดลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ต้นขั้วบัตรออกเสียงประชามติแล้วให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นหลักฐาน ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนน</p> <p>ในกรณีที่มีผู้ทักท้วงหรือกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสงสัยว่าผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมาแสดงตนนั้นไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมีอำนาจสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงหรือไม่ และในกรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงวินิจฉัยว่าผู้ถูกทักท้วงหรือผู้ถูกสงสัยไม่ใช่เป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงทำบันทึกคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อไว้ด้วย และให้ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงนั้น</p> <p>มาตรา 29 เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่ง</p>	<p>มาตรา 40 ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งเป็นคนพิการ</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคณพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนออกเสียงภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คณพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ</p> <p>การอำนวยความสะดวกและการช่วยเหลือแก่คณพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p> <p>มาตรา 30 เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศปิดการลงคะแนน และงดจ่ายบัตรออกเสียงประชามติแล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงประชามติที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงประชามติที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง</p>	<p>หรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงประชามติภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วย การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง <u>เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คณพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคณพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น</u> ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ</p> <p><u>ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียงสำหรับคณพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน</u></p> <p><u>หลักเกณฑ์และวิธีการในการอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง การจัดที่ออกเสียงและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ลงทะเบียนด้วย</u></p> <p>มาตรา 41 เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยประกาศปิดการลงคะแนนออกเสียง แต่ในกรณีที่ยังมีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาปรากฏตัวอยู่ในที่ออกเสียงเพื่อใช้สิทธิออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง แต่ยังไม่ได้แสดงตนหรือรับ</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ประกาศกำหนด ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาอยู่ในบริเวณที่ออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงที่เหลืออยู่ แต่ยังไม่ได้รับบัตรออกเสียงประชามติให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบบัตรออกเสียงประชามติให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้นและเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงปิดช่องใส่บัตรออกเสียงประชามติของหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงประชามติทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงประชามติและจำนวนบัตรออกเสียงประชามติที่เหลือ โดยให้กรรมการประจำหน่วยออกเสียงทุกคนลงลายมือชื่อไว้และให้ทำสำเนาปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงและให้ส่งต้นฉบับไปเก็บรักษาไว้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>(หมายเหตุ: มาตรา 31 ถึง มาตรา 33 ยกไปเปรียบเทียบกับมาตรา 44 มาตรา 46 และมาตรา 48 ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ตามลำดับ)</p> <p>มาตรา 34 ในกรณีที่เกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ทำให้การลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้ ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียงให้คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดหน่วยออกเสียงใหม่ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถไปลงคะแนนได้โดยสะดวก แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p>	<p>บัตรออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยอนุญาตให้บุคคลเหล่านั้นแสดงตนและมอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้นเพื่อใช้สิทธิออกเสียง และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยประกาศปิดการลงคะแนนออกเสียง</p> <p>เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยจดจ่ายบัตรออกเสียงและให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ ปิดช่องใส่บัตรออกเสียงบนหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียงและจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือ รายการดังกล่าวให้ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ออกเสียง <u>ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด</u></p> <p>มาตรา 42 ในกรณีที่มีการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้อันเนื่องมาจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขตกำหนดที่ออกเสียงใหม่ ถ้าไม่อาจกำหนดที่ออกเสียงใหม่ได้ ให้ประกาศงดการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานคณะกรรมการทราบโดยเร็ว</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงประกาศลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้นและประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไปใช้สิทธิออกเสียงที่หน่วยออกเสียงที่คณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงกำหนดแทนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>มาตรา 31 เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงแต่ละแห่งนับคะแนน ณ ที่ออกเสียงนั้น โดยเปิดเผยติดต่อกันจนแล้วเสร็จ</p> <p>วิธีการนับคะแนน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p>	<p>ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือคณะกรรมการประจำหน่วยประกาศการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงนั้นแล้วรายงานคณะกรรมการทราบโดยเร็ว</p> <p>การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ให้คณะกรรมการกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่สำหรับหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการจะไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้</p> <p>มาตรา 43 เมื่อได้ดำเนินการตามมาตรา 41 แล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเปิดหีบบัตรออกเสียงต่อหน้าประชาชนที่อยู่ ณ ที่ออกเสียง แล้วดำเนินการนับคะแนนออกเสียง</p> <p>มาตรา 44 ภายใต้บังคับมาตรา 50 การนับคะแนนออกเสียงให้กระทำ ณ ที่ออกเสียง โดยเปิดเผยติดต่อกันจนเสร็จสิ้น และห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนนออกเสียง</p> <p>การนับคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 32 บัตรออกเสียงประชามติ ดังต่อไปนี้ ให้ถือเป็นบัตรเสีย</p> <p>(1) บัตรปลอม</p> <p>(5) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยออกเสียงมอบให้</p> <p>(6) บัตรที่มีการเขียนข้อความหรือถ้อยคำอื่นใดลงไป</p> <p>(2) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน</p> <p>(4) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนนอกช่องทำเครื่องหมาย</p> <p>(3) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนในทางใด</p> <p>(7) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย</p> <p>ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียงสลักหลังในบัตรที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในอนุมาตราใด แล้วลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคนและห้ามมิให้นำบัตรเสียเป็นคะแนน</p>	<p>มาตรา 45 ในการนับคะแนนออกเสียง หากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหากและห้ามมิให้นำบัตรเสียเป็นคะแนนออกเสียงไม่ว่ากรณีใด</p> <p>มาตรา 46 บัตรออกเสียงดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย</p> <p>(1) บัตรปลอม</p> <p>(2) บัตรที่มีใช้บัตรที่กรรมการประจำหน่วยมอบให้</p> <p>(3) <u>บัตรที่ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกต หรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรออกเสียงนอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนนออกเสียง เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง</u></p> <p>(4) <u>บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง</u></p> <p>(5) <u>บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย”</u></p> <p>(6) <u>บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย” เกินหนึ่งเครื่องหมาย</u></p> <p>(7) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย</p> <p>ให้คณะกรรมการประจำหน่วยสลักหลังในบัตรเสียว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียเพราะเหตุใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคน</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
แต่ให้นับรวมเป็นจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงด้วย	<p>มาตรา 47 ถ้าการออกเสียงประชามติมีมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกัน ให้บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา 46 (1) (2) หรือ (3) เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง</p> <p>ในกรณีตามวรรคหนึ่ง บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา 46 (4) (5) (6) หรือ (7) ให้มีผลดังต่อไปนี้</p> <p>(1) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา 46 (4) ถ้ามิได้ทำเครื่องหมายในทุกประเด็น ให้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่ถ้าได้ทำเครื่องหมายประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ให้ถือเป็นบัตรดีและนับคะแนนออกเสียงสำหรับประเด็นที่ทำเครื่องหมายไว้</p> <p>(2) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา 46 (5) หรือ (6) ถ้าทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงตามลักษณะที่กำหนดตามมาตรา 46 (5) หรือ (6) ในทุกประเด็น ให้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่ถ้าได้ทำเครื่องหมายตามลักษณะดังกล่าวประเด็นใดประเด็นหนึ่ง มีให้นับประเด็นนั้นเป็นคะแนนออกเสียง</p> <p>(3) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา 46 (7) จะเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเพียงบางประเด็นและให้นับบางประเด็นเพียงใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 33 เมื่อนับคะแนนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง นำบัตรออกเสียงประชามติของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียง พร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนน แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการออกเสียงประจำเขตออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด</p>	<p>มาตรา 48 เมื่อนับคะแนนออกเสียงเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วย นำบัตรออกเสียงของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียงพร้อมทั้ง รายงานผลการนับคะแนนออกเสียง แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการประจำเขตตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>มาตรา 49 ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ชั่งลงคะแนนออกเสียง หรือไม่ตรงกับคะแนนออกเสียงที่นับได้ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยดำเนินการตรวจสอบ ถ้าผลการตรวจสอบยังไม่ตรงกันอีกหรือไม่สามารถตรวจสอบได้ ให้รายงานคณะกรรมการประจำเขตพร้อมเหตุผล และนำส่งหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกเสียงประชามติแก่คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตมอบหมาย</p> <p>เมื่อคณะกรรมการประจำเขตได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือสั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการจะไม่สั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือไม่สั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
	<p>มาตรา 50 ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุอย่างอื่นที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยหรือเป็นอุปสรรคต่อการนับคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการประจำเขต เพื่อรายงานให้คณะกรรมการทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการกำหนดวัน เวลา และนับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว สำหรับสถานที่นับคะแนนออกเสียงใหม่ คณะกรรมการจะกำหนดให้นับ ณ สถานที่อื่นใดที่เห็นสมควรที่มีชื่อที่ออกเสียงเดิมก็ได้ ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรออกเสียง หีบบัตรออกเสียง และเอกสารเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ รวมทั้งวิธีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าความปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามีบัตรออกเสียงที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียงแล้วชำรุดหรือสูญหาย ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่สำหรับหน่วยออกเสียงนั้นตามวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด เว้นแต่จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการจะไม่สั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ก็ได้</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า จำนวนบัตรออกเสียงหรือจำนวนผู้มาแสดงตนใช้สิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้ไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการอาจไม่สั่งนับคะแนนออกเสียงใหม่ใน</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p style="text-align: center;">หมวด 8 การประกาศผลการออกเสียง</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา 35 เมื่อได้ผลการนับคะแนนออกเสียงประชามติจากที่ออกเสียงทุกแห่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว และหากเป็นการออกเสียงตามมาตรา 165 (1) ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งผลไปยังนายกรัฐมนตรี</p>	<p style="text-align: center;">หน่วยออกเสียงนั้นก็ได้อีก หมวด 7 การประกาศผลการออกเสียงประชามติ</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา 51 ให้คณะกรรมการประจำเขตรวมผลคะแนนออกเสียงจากทุกหน่วยออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนนออกเสียงให้คณะกรรมการทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าวันถัดจากวันออกเสียงหรือวันที่คณะกรรมการขยายให้ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>มาตรา 52 ภายใต้บังคับมาตรา 54 เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านแล้วให้คณะกรรมการประกาศผลการออกเสียงประชามติและจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในราชกิจจานุเบกษา และรายงานให้นายกรัฐมนตรีและประธานรัฐสภาทราบโดยเร็ว</p> <p>มาตรา 53 ในกรณีที่การออกเสียงประชามติหรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากมีเหตุตามมาตรา 42 หรือมาตรา 50 หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา 49 หรือมีการคัดค้านการออกเสียงประชามติตาม</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>หมวด 9 การคัดค้านการออกเสียง</p> <hr/> <p>มาตรา 36 ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใด เห็นว่าการออกเสียงใน</p>	<p>มาตรา 54 และคณะกรรมการเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง ประชามติ ให้คณะกรรมการดำเนินการตามมาตรา 52</p> <p>หมวด 8 การคัดค้านการออกเสียงประชามติ</p> <hr/> <p>มาตรา 54 เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าการออกเสียงประชามติใน ทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะ จะมีผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านหรือไม่ ให้คณะกรรมการดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัย โดยเร็ว และในกรณีที่เห็นว่าการออกเสียงประชามติมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียง ใหม่ในทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องดำเนินการให้มีขึ้นไม่ช้า กว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง แต่ในกรณีที่การออกเสียงประชามติใหม่หรือการนับ คะแนนออกเสียงใหม่จะไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการจะ มีมติไม่ให้มีการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ก็ได้ แต่ต้อง ประกาศให้ประชาชนทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำและเหตุผลที่ไม่ให้มีการออกเสียง ประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่</p> <p>ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดเห็นว่ามิกรณีตามวรรคหนึ่งในหน่วยออกเสียง</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>หน่วยออกเสียงนั้นเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม มีสิทธิยื่นคำคัดค้านโดยมีรายละเอียดแห่งพฤติกรรมหรือหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการออกเสียงนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง</p> <p>มาตรา 37 เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยพลัน ถ้าเห็นว่าการออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้น ทั้งนี้ ต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง เว้นแต่การออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นจะไม่ทำให้ผลการออกเสียงของทุกหน่วยออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีคำสั่งยุติเรื่อง</p> <p>คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 37 นี้ให้เป็นที่สุด</p> <p>วิธีการยื่นคำคัดค้านการออกเสียงและการพิจารณา ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p>	<p>ที่ตนมีสิทธิออกเสียง มีสิทธิยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการโดยมีรายละเอียดแห่งพฤติกรรมหรือหลักฐานพอสมควรที่แสดงให้เห็นว่าการออกเสียงประชามตินั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงประชามติสิ้นสุดลง</p> <p>วิธีการยื่นคำคัดค้านและวิธีการพิจารณาตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด</p> <p>ในระหว่างที่มีการดำเนินการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้รอการประกาศผลการออกเสียงประชามติไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการออกเสียงประชามติใหม่หรือการนับคะแนนออกเสียงใหม่ดังกล่าว</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p style="text-align: center;">หมวด 10 ความผิดและบทกำหนดโทษ</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา 38 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม</p> <p>การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่งมิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด</p> <p>ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่า อาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี</p>	<p style="text-align: center;">หมวด 9 ความผิดและบทกำหนดโทษ</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>มาตรา 55 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 39 ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา 40 ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้างแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา 41 ผู้ใดทำลายบัตรที่มีไว้สำหรับการออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุด หรือเสียหาย</p>	<p>มาตรา 56 ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ กรรมการ <u>เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง</u> คณะกรรมการประจำเขต กรรมการประจำเขต คณะกรรมการประจำหน่วย กรรมการประจำหน่วย คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลซึ่ง คณะกรรมการแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา 57 ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยว ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้างในการไปใช้สิทธิออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา 58 ผู้ใดทำลายบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงชำรุดหรือเสียหาย หรือกระทำการด้วยประการใด</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท</p> <p>ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p> <p>มาตรา 42 ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียงนั้น</p> <p>(2) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงประชามติมาออกเสียง</p> <p>(3) นำบัตรออกเสียงประชามติออกไปจากที่ออกเสียง</p> <p>(4) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงประชามติเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงประชามติของตน หรือใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงประชามติที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว</p> <p>(5) ชัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียงเพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงตามมาตรา 18 วรรคสาม</p>	<p>แก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท</p> <p>ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียง<u>ประชามติ</u> ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p> <p>มาตรา 59 ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียง<u>ประชามติ</u> โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น</p> <p>(2) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียง<u>ประชามติ</u></p> <p>(3) นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง</p> <p>(4) นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนออกเสียงแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(5) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว</p> <p>(6) ชัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียงเพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียง<u>ประชามติ</u>ตามมาตรา 26</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>(6) นำบัตรออกเสียงประชามติใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงประชามติเพิ่มขึ้นจากความจริง</p> <p>(7) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียงหรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียง</p> <p>(8) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง</p> <p>ผู้กระทำความผิดตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำความผิดตาม (6) (7) หรือ (8) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท</p> <p>มาตรา 43 ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย</p> <p>(2) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p>	<p>(7) นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง</p> <p>(8) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียงหรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงประชามติ</p> <p>(9) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียงประชามติ</p> <p>ผู้กระทำความผิดตาม (1) (2) (3) (4) (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำความผิดตาม (7) (8) หรือ (9) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท</p> <p>มาตรา 60 ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ก่อความวุ่นวายเพื่อให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย</p> <p>(2) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>(3) หลอกหลวง บังคับ ชูเชิญ หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง หรือเพื่อให้อำคัญ ผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการลงคะแนนออกเสียง</p> <p>(4) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง ประชามติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(5) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มี สิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p> <p>(6) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นเพื่อจะไม่นำไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p> <p>(7) ขยาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่าง เวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงจนถึงวันออกเสียง ผู้ใดกระทำความตาม (1) (2) (3) หรือ (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับ ไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำความตาม (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้</p> <p>ผู้ใดกระทำความตาม (7) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>(3) หลอกหลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้สิทธิพลคุกคาม หรือจูงใจเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียง <u>ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง</u> หรือเพื่อให้อำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการออกเสียง ประชามติ หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะออกเสียงประชามติอันเป็นเท็จ</p> <p>(4) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง เว้นแต่ เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(5) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มี สิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง</p> <p>(6) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับ ตนเองหรือผู้อื่นเพื่อจะไม่นำไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ ไม่ออกเสียง</p> <p>(7) ขยาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงหนึ่งวันจนถึง 18.00 นาฬิกา ของวันออกเสียง ผู้ใดกระทำความตาม (1) (2) (3) หรือ (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับ ไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำความตาม (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้</p> <p>ผู้ใดกระทำความตาม (7) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (6) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง</p> <p>ผู้ใดกระทำการตาม (2) (3) (4) (5) หรือ (6) อันเป็นเหตุให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการออกเสียงประชามติในคราวถัดไป</p> <p>มาตรา 44 ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงเวลาสิ้นสุดการออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือ</p>	<p>ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (6) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง</p> <p>มาตรา 61 ห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียงเพื่อการออกเสียงประชามติหรือนำกลับไปจากที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร ยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่จัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี</p> <p>มาตรา 62 ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงสิ้นสุดเวลาออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือ</p>

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
<p>ทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา 45 กรรมการประจำหน่วยออกเสียงผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงประชามติหรือคะแนนในการออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไปหรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงประชามติชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงประชามติให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p>	<p>ทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา 63 กรรมการประจำหน่วยผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงหรือคะแนนออกเสียงหรือรวมคะแนนออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงชำรุดหรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงประชามติไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดยี่สิบปี</p> <p>มาตรา 64 ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา 16 วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท</p> <p>มาตรา 65 ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ใดทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หากคณะกรรมการร้องต่อศาลว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นผลให้ต้องมีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการสั่งให้ต้องมีการออกเสียงประชามติใหม่นั้นด้วย โดยให้ศาลพิจารณาจากหลักฐานค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการเสนอต่อศาล</p>

<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี</p>	<p>มาตรา 66 ในกรณีที่ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้ใดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>..... นายกรัฐมนตรี</p>

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

หัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ “การปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” ซึ่งแต่เดิมมีรูปแบบการปกครองเป็นแบบ “ประชาธิปไตยทางตรง” ที่อำนาจในการปกครองประเทศเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของประเทศด้วยตนเอง แต่ต่อมาเมื่อจำนวนประชากรในประเทศเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งหน้าที่ของรัฐในการดำเนินกิจการภายในและภายนอกประเทศมีความซับซ้อนมากขึ้น เกิดข้อจำกัดที่ทำให้ประชาชนทุกคนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศด้วยตนเองเหมือนเดิมได้ รูปแบบการปกครองจึงได้เปลี่ยนแปลงไปเป็น “ประชาธิปไตยแบบตัวแทน” ซึ่งเป็นรูปแบบที่ประชาชนในประเทศใช้อำนาจอธิปไตยผ่านผู้แทนที่ตนเลือกตามวาระให้เข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตนในการปกครองประเทศ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่การนำการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนมาใช้ในการปกครองประเทศก็เกิดปัญหาเช่นเดียวกันกล่าวคือ ในบางครั้งผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภาอาจใช้อำนาจหรือตัดสินใจดำเนินการในเรื่องใด ๆ ไม่ตรงกับเจตจำนงหรือความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดแนวความคิดในการนำรูปแบบประชาธิปไตยทางตรงมาใช้ควบคู่ไปด้วยกันกับรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยสนับสนุนให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของประเทศ

การออกเสียงประชามติ* (Referendum) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศ เป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือร่วมตัดสินใจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญในการบริหารประเทศที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศ หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งผลของการออกเสียงประชามติจะผูกพันองค์กรของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะของการออกเสียงประชามติ หากเป็นการออกเสียงประชามติในทางบังคับ (Binding Referendum) องค์กรของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามเสียงข้างมากของประชาชน ไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจที่จะปฏิบัติเป็นอย่างอื่นได้ แต่หากเป็นการออกเสียงประชามติที่ไม่มีสภาพบังคับ (Non-binding Referendum) กรณีเช่นนี้ผลการออกเสียงประชามติจะมีผล

---

* การออกเสียงประชามติแบบ Referendum มักมีความเข้าใจสับสนกับการออกเสียงประชามติแบบ Plebiscite และการทำประชาพิจารณ์ (Public hearing) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน โดยการออกเสียงประชามติแบบ Plebiscite เป็นการให้ประชาชนออกเสียงประชามติรับรองตัวบุคคลหรือแนวความคิดของตัวบุคคลไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น การรับรองบุคคลให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในขณะที่การทำประชาพิจารณ์ (Public hearing) เป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐ โดยไม่มีการลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในประเด็นดังกล่าว

เป็นเพียง “คำปรึกษา” แก่องค์กรของรัฐเท่านั้น องค์กรของรัฐไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามเสียงข้างมากของประชาชน ไม่ว่าจะประชาชนจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่น่ามาให้ออกเสียงประชามติ¹

หลักการสำคัญของการออกเสียงประชามติ มี 5 ประการ² คือ

1. เรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติต้องมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน
2. ข้อความที่จะถามความเห็นต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องนั้น ๆ ได้
3. รัฐหรือผู้รับผิดชอบจัดการออกเสียงประชามติต้องเปิดโอกาสให้ผู้เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เท่าเทียมกัน
4. ต้องจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงประชามติอย่างอิสระ ไม่มีสถานการณ์บีบบังคับให้มีการออกเสียงไปในทางใดทางหนึ่ง โดยไม่ได้เกิดจากการตัดสินใจที่แท้จริง
5. ต้องนำผลการออกเสียงประชามติไปดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มาออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติในประเทศไทย

ประเทศไทยได้นำหลักการเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 เป็นฉบับแรก และได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอีกหลายฉบับ ซึ่งกำหนดประเด็นที่ให้มีการออกเสียงประชามติแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม 2) การออกเสียงประชามติในกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น หรือมีกฎหมายกำหนดให้มีการออกเสียงประชามติ และ 3) การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญที่มีการยกร่างใหม่ทั้งฉบับ แม้หลักการเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ปี 2492 แล้วก็ตาม แต่การออกเสียงประชามติในประเทศไทยเกิดขึ้นเพียง 2 ครั้ง คือ การออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2550 และการออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559

¹ วราพร ศรีธนาภรณ์, “ผลผูกพันของการออกเสียงประชามติ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น.96,122.

² กมลชนก เจียรวิวัฒน์วงศ์, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554), น.19-23.

การเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้มีการออกเสียงประชามติได้ใน 2 กรณี คือ

1. การออกเสียงประชามติในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความเห็นสมควรที่จะต้องขอให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใดอันมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลใด ตามมาตรา 166 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2. การออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 256 (8) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดให้ในกรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ เมื่อรัฐสภาลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้รอไว้ 15 วัน แล้วจึงนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์ได้

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้การออกเสียงประชามติเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้สิ้นผลบังคับใช้แล้ว แต่ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552 มีผลบังคับใช้ต่อเนื่องต่อไป โดยมีได้สะดุดลงจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และรายละเอียดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ จึงยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดกรณีที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติได้ไว้แตกต่างจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ อีกทั้งไม่ได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552 จึงมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายเสียใหม่ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... เสนอต่อคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2563 และมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน³ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และเนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เพื่อให้การออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม และชอบด้วยกฎหมายสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 258 ก. ด้านการเมือง (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองในประเด็นการปฏิรูปที่ 1 การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์กำหนดให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด คณะรัฐมนตรีจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ต่อประธานรัฐสภา เนื่องจากเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁴

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ฉบับนี้มีทั้งหมด 9 หมวด รวม 66 มาตรา ซึ่งมีหลักการส่วนใหญ่ในทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 โดยยังคงหลักการสำคัญของการออกเสียงประชามติไว้ เช่น 1) การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีการออกเสียงโดยตรงและลับ เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติสามารถลงคะแนนออกเสียงประชามติได้อย่างอิสระ ไม่มีสถานการณ์บีบบังคับให้มีการออกเสียงไปในทางใดทางหนึ่ง โดยไม่ได้เกิดจากการตัดสินใจที่แท้จริงของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และ 2) การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่จัดทำประชามติ เป็นการกำหนดเกณฑ์ในลักษณะของเสียงข้างมากสองระดับ (double majority)⁵ ซึ่งจะทำการออกเสียงประชามติเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายว่า ผลของการออกเสียงประชามติเป็นความเห็นของคนส่วนใหญ่ แต่ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์บางประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2563,

http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99336304&key_word=%CD%CD%A1%E0%CA%D5%C2%A7%BB%C3%D0%AA%D2%C1%B5%D4&owner_dep=&meet_date_dd=&meet_date_mm=&meet_date_yyyy=&doc_id1=&doc_id2=&meet_date_dd2=&meet_date_mm2=&meet_date_yyyy2=

⁴ สำนักนายกรัฐมนตรี, “หนังสือ ที่ นร 0503/34842 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2563 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ,”

⁵ พงษ์พิพัฒน์ เถาถัดดา, “ปัญหาในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), น.113-114.

และเพื่อให้การออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เช่น 1) การให้ข้อมูลในการออกเสียงประชามติในกรณีแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุปที่ได้รับจากประธานรัฐสภา ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และต้องไม่มีลักษณะเป็นการชี้้นำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะจัดทำประชามตินั้น 2) การให้ข้อมูลในการออกเสียงประชามติในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความเหมาะสมสมควรหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ต้องจัดทำข้อมูลส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนวันประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป 3) การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ จะต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านอย่างเท่าเทียมกัน และ 4) เพิ่มโทษสำหรับกรรมการประจำหน่วยออกเสียงที่กระทำการทุจริตนอกจากจะถูกจำคุกหรือปรับแล้ว ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

แม้ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... จะเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงเจตจำนงของตนในการตัดสินใจของประชาชนของประเทศไทยผ่านการออกเสียงประชามติ ทั้งกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีเพื่อหาข้อยุติในปัญหาสำคัญของประเทศ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ตาม แต่ก็มีข้อสังเกตบางประการว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้อาจมีช่องว่างที่เป็นอุปสรรคทำให้การออกเสียงประชามติไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ เช่น การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ซึ่งหากผลการออกเสียงประชามติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว อาจต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติใหม่ในเรื่องเดิม ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก หรือการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลจากรัฐเพียงด้านเดียว จึงอาจไม่เพียงพอต่อการรับรู้และการทำความเข้าใจ เพื่อตัดสินใจในการออกเสียงประชามติ

อย่างไรก็ตามนอกจากการมีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมแล้ว องค์กรและหน่วยงานทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงบทบาทของตนในการกำหนดทิศทางในการบริหารประเทศ ไม่มองว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว และเห็นความสำคัญของการออกเสียงประชามติมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การออกเสียงประชามติสามารถสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างแท้จริง อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้มีความเข้มแข็งขึ้นได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

- กมลชนก เจียรวิวัฒน์วงศ์. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในประเทศไทย.”
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554.
- เนติพงษ์ วิจิตรเวชการ. “ประชามติกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย.”
เอกสารวิชาการ “หลักสูตรหลักนิตธรรมเนียมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ 4 วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ
สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนุญ, 2559.
- ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับ
มีผลบังคับใช้ต่อไป. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 105 ง (12 มิถุนายน 2557): 5-6.
- พงษ์พิพัฒน์ เถลัดดา. “ปัญหาในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.”
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.
http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5703011212_3727_3544.pdf,
11 พฤศจิกายน 2560.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2550. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126
ตอนที่ 98 ก (28 ธันวาคม 2552): 1-18.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133
ตอนที่ 34 ก (22 เมษายน 2559): 1-21.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก
(6 เมษายน 2560): 1-90.
- วราพร ศรีธนามงคลกุล. “ผลผูกพันของการออกเสียงประชามติ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ศรัณยา สี่มา. “การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับคณะกรรมการร่าง
รัฐธรรมนูญ.” <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-069.pdf>, 10 พฤศจิกายน 2560.
- สำนักนายกรัฐมนตรี, “หนังสือ ที่ นร 0503/34842 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2563 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ.”
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.”
<https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=710031&ext=pdf>, 9 พฤศจิกายน 2563.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ....” http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=99336304&key_word=%CD%CD%A1%E0%CA%D5%C2%A7%BB%C3%D0%AA%D2%C1%B5%D4&owner_dep=&meet_date_dd=&meet_date_mm=&meet_date_yyyy=&doc_id1=&doc_id2=&meet_date_dd2=&meet_date_mm2=&meet_date_yyyy2=, 5 พฤศจิกายน 2563,

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ประชามติ (Referendum)

ประชามติเป็นรูปแบบของกระบวนการปกครองที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในนโยบายหรือกฎหมายที่สำคัญของประเทศโดยตรง อันเป็นการแสดงออกถึงการปกครองตามหลักประชาธิปไตยโดยตรง (Direct democracy) ที่มีรูปแบบของการมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งโดยส่วนใหญ่การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มักจะใช้อำนาจของตนผ่านการเลือกผู้แทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตน เรียกว่า “ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน” (Representative democracy)

ความหมายของประชามติ หลักสำคัญของประชามติ ประเภทของประชามติ รวมถึงการออกเสียงประชามติในประเทศไทย สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้¹

ความหมายของประชามติ

ประชามติ หรือ Referendum คือ มติของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศที่แสดงออกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือที่ใดที่หนึ่ง อีกนัยหนึ่งคือ มติของประชาชนที่รัฐให้สิทธิออกเสียงลงคะแนนรับรองร่างกฎหมายสำคัญที่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติแล้ว และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติแล้ว หรือให้ตัดสินในปัญหาสำคัญในการบริหารประเทศ

สำหรับประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมาจากประชาชน เพื่อให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันเป็นปกติสุข มติของคนในสังคมจึงถือเป็นเรื่องสำคัญเดิมประชาชนในรัฐมีจำนวนไม่มาก จึงสามารถใช้อำนาจออกเสียงต่อกิจการบ้านเมืองได้โดยตรง แต่เมื่อรัฐเจริญขึ้นและมีประชากรมากขึ้น หากต่างคนต่างใช้อำนาจก็ย่อมทำให้เกิดความวุ่นวาย ต่อมาจึงจัดให้มีระบบผู้แทนราษฎรขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้แทนราษฎรทำหน้าที่รับความคิดเห็นมาจากประชาชน ออกเสียงแทนประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ (จัดทำกฎหมาย) และอำนาจบริหาร (คณะรัฐมนตรี) แทนประชาชน

การออกเสียงประชามติเป็นกลไกที่นำมาเสริมทฤษฎีตัวแทนของประชาชน โดยให้สิทธิแก่ประชาชนในการตัดสินใจต่อกิจการหรืองานใด ๆ สนับสนุนหลักการสำคัญของระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นอกจากการให้สิทธิประชาชนออกเสียงประชามติในเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแล้ว บางประเทศยังเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องอื่น ๆ เช่น ร่างกฎหมายหรือนโยบายที่สำคัญหรือกิจการอื่นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน

¹ ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์. (ม.ป.ป.). **ประชามติ**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2563 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B8%B4>

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ให้ความหมายของการออกเสียงประชามติ คือ กระบวนการในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนด้วยการลงคะแนนออกเสียงเพื่อตัดสินใจว่า จะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ก่อนที่จะนำมาตีหรือการตัดสินใจนั้นออกเป็นกฎหมาย หรือนำไปปฏิบัติเพื่อบังคับใช้เป็นการทั่วไป ซึ่งการออกเสียงประชามติเป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตยแบบโดยตรงที่ให้ประชาชนสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญ และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของตนเองได้ ถือเป็นมาตรการถ่วงดุลอำนาจองค์กรหรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนมิให้ดำเนินการใด ๆ โดยมีได้ฟังเสียงที่แท้จริงของประชาชน

หลักสำคัญของการออกเสียงประชามติ มีลักษณะดังนี้

1. เรื่องที่จะจัดทำประชามติต้องมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน โดยไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล
2. ข้อความที่จะขอความเห็นต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถตัดสินใจว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องนั้น ๆ ได้
3. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน
4. ต้องจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงประชามติโดยอิสระ
5. ต้องนำผลการออกเสียงประชามติไปดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้มาออกเสียงประชามติ

ประเภทของการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. การออกเสียงประชามติแบบบังคับ หมายถึง การออกเสียงประชามติที่กำหนดไว้ว่า ก่อนการดำเนินการในเรื่องใด ๆ ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบจากประชาชนก่อน โดยหากเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบจึงจะสามารถดำเนินการในเรื่องนั้นได้
2. การออกเสียงประชามติแบบทางเลือก หมายถึง การออกเสียงประชามติที่กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องนั้น ๆ ก่อนที่จะดำเนินการหรืออาจเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อ เพื่อขอให้จัดทำประชามติในเรื่องที่เห็นว่ามีความสำคัญและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

นอกจากการแบ่งประเภทของการออกเสียงประชามติเป็นแบบ “บังคับ” และแบบ “ทางเลือก” แล้ว ยังสามารถแบ่งตามระดับหรือพื้นที่ในการออกเสียงประชามติได้หลายลักษณะ เช่น การออกเสียงประชามติระดับชาติ ระดับมลรัฐ หรือระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะจัดทำประชามติว่ามีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด รวมทั้งได้มีบทบัญญัติเขียนรับรองสำหรับการจัดทำประชามติในระดับนั้น ๆ หรือไม่

การออกเสียงประชามติของประเทศไทย

การออกเสียงประชามติของประเทศไทย ได้เคยมีบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ในมาตรา 174 ที่กำหนดว่า การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่าอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศชาติหรือประชาชน อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้ และไม่เฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับ พุทธศักราช 2492 เท่านั้น ที่ได้บัญญัติเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ยังมีรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาอีกหลายฉบับ (ไม่นับรวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549) ได้แก่ ฉบับ พ.ศ. 2511 มาตรา 170 ที่กำหนดให้ประชาชนทั่วประเทศออกเสียงประชามติได้ หากพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญที่นำขึ้นทูลเกล้าถวายกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน โดยให้ยึดถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ สำหรับฉบับ พ.ศ. 2517 มาตรา 229 ก็ได้มีการกำหนดการออกเสียงประชามติคล้ายกับฉบับ พุทธศักราช 2492 และฉบับ พ.ศ. 2511 คือ ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงพระราชดำริเห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญนั้นกระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน เห็นสมควรให้ประชาชนได้วินิจฉัยด้วยการออกเสียงประชามติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญนั้น และให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ส่วนฉบับ พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2539 นั้น มิได้บัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ดำริให้ประชาชนทำการออกเสียงประชามติ กรณีที่ว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นมีผลกระทบต่อประโยชน์ของประเทศ แต่ได้กำหนดในมาตรา 211 ป็นรว่า กรณีที่มีคะแนนเสียงให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้ดำเนินการจัดให้มีประชามติเพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่ โดยยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลัก และฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งจะมีรายละเอียดที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ กล่าวคือ นอกจากจะให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ยังกำหนดให้เรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติเป็นเรื่องอื่น ๆ ที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความสำคัญ และอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับจะมีบทบัญญัติรับรองเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เคยจัดให้มีการออกเสียงประชามติในระดับชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่าการออกเสียงประชามติตามมาตรา 29 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 เป็นการออกเสียงประชามติระดับชาติครั้งแรกของประเทศไทย โดยมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยความเรียบร้อยในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ออกมารองรับในการจัดทำออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ประชาชนออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้บัญญัติให้นำการออกเสียงประชามติมาใช้ ดังปรากฏไว้ในมาตรา 165 โดยกำหนดให้การจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในสองกรณี คือ กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้ และในกรณีที่มิมีกฎหมาย

บัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ โดยรัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอและให้บุคคลที่เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

สำหรับการออกเสียงประชามติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งผลการออกเสียงประชามติทั่วประเทศ มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง 45,092,955 คน จำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง 25,474,747 คน จำนวนบัตรเสีย 504,120 บัตร จำนวนบัตรคืน 87 บัตร ผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบจำนวน 14,727,306 เสียง และไม่เห็นชอบจำนวน 10,747,441 เสียง²

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 256 (8) ได้กำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะต้องมีการทำประชามติ โดยระบุไว้ว่า ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาล หรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตาม (7) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายและให้นำความในมาตรา 81 มาใช้บังคับโดยอนุโลม (7)

การออกเสียงประชามติครั้งที่ 2 ได้จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งผลการออกเสียงประชามติทั่วประเทศ มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง 50,071,589 คน จำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง 29,740,677 คน จำนวนบัตรเสีย 936,209 บัตร ผลการออกเสียงประชามติในประเด็นที่ 1 ร่างรัฐธรรมนูญ เห็นชอบจำนวน 16,820,402 เสียง ไม่เห็นชอบจำนวน 10,598,037 เสียง ในประเด็นที่ 2 คำถามเพิ่มเติม เห็นชอบจำนวน 15,132,050 เสียง ไม่เห็นชอบจำนวน 10,926,648 เสียง³

เมื่อกล่าวถึงรูปแบบการออกเสียงแสดงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมา ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือพฤติกรรมการออกเสียงประชามติที่พบ อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจในร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่ควร ด้วยเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจ เพราะร่างรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติที่ค่อนข้างยาวมีรายละเอียดเยอะและเป็นเรื่องเฉพาะด้านที่สลับซับซ้อน ประชาชนส่วนใหญ่อาจไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทำความเข้าใจทั้งหมดได้ ดังนั้นในการออกเสียงแสดงประชามติทั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมาคนส่วนหนึ่งจึงอาจมองข้ามเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญไป การรณรงค์ให้ประชาชนให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญจึงไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง

² “ประกาศสภาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผลการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” (21 สิงหาคม 2550). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 124 ตอนที่ 45 ก, น. 8.

³ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2559). **ข้อมูลสถิติการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2559**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2563 จาก https://www.ect.go.th/ect_th/download/article/article_20170519073438.pdf

มากมายนักกับเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนุญ แต่อาจจะไปหยิบยกเอาประเด็นทางการเมืองขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในการรณรงค์เพื่อให้รับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนุญ ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ประชาชนจำนวนหนึ่งอาจเลือกที่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนุญเพราะเหตุผลทางการเมืองมากกว่าเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนุญ ดังนั้น ภาครัฐหรือผู้ดำเนินการจัดการออกเสียงประชามติ ควรจะเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่เห็นชอบหรือฝ่ายที่ไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและเท่าเทียมกัน เพราะการที่ผู้มีสิทธิออกเสียงจะตัดสินใจในเรื่องใด ๆ ได้นั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับ หากผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน ก็จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง แต่หากข้อมูลที่ได้รับไม่ถูกต้องหรือได้รับข้อมูลเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว หรือได้รับข้อมูลที่แฝงไว้ด้วยอคติ มีวาระซ่อนเร้น บิดเบือนการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงก็อาจคลาดเคลื่อนหรือไม่ตรงตามเป้าหมายที่แท้จริงของการออกเสียงประชามติ

- **เรื่องสำคัญมาก** เช่น การเสนอกฎหมาย การขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการเข้าเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ จะต้องมีการจัด Referendum และต้องได้รับเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่โดยเด็ดขาดทั้งจากประชาชนและจังหวัด (Canton)

- **เรื่องสำคัญ** เช่น การออกกฎหมายต่าง ๆ ของรัฐสภา หรือการทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนตัดสินใจว่าจะจัดให้มีการทำ Referendum ว่าจะรับหรือปฏิเสธกฎหมายนั้นด้วย

- **นโยบายทั่วไป** รัฐสภาสามารถตัดสินใจได้เองโดยไม่ต้องมีการทำ Referendum

การมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยโดยตรง

สวิตเซอร์แลนด์มีประชากรประมาณ 7 ล้านกว่าคน เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งประมาณ ร้อยละ 60 (พลเมืองอายุต่ำกว่า 18 ปี และชาวต่างด้าวไม่มีสิทธิเลือกตั้ง) จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดจะมีผู้ออกมาใช้สิทธิเฉลี่ยประมาณร้อยละ 30-40 จากการสำรวจอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ ค.ศ. 1977 สามารถสรุปพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งชาวสวิตเซอร์แลนด์ได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- **กลุ่มแรก** มีจำนวนประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด เป็นผู้มีส่วนร่วมและออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ และพิจารณาว่าสิทธิทางการเมืองเป็นหน้าที่ของพลเมืองด้วย

- **กลุ่มที่สอง** มีจำนวนประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด จะไม่มีส่วนร่วมใด ๆ ในทางการเมืองเลย ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม

- **กลุ่มที่สาม** ประมาณร้อยละ 50 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด จะมีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง ขึ้นอยู่กับประเด็นของการลงคะแนนเสียงและความตระหนักถึงผลกระทบต่อผลประโยชน์ของตน

การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวสวิตเซอร์แลนด์ หรือในอีกนัยหนึ่ง คือ ประชาธิปไตยโดยตรงของชาวสวิตเซอร์แลนด์ มีหลายรูปแบบ อาทิ

1. การลงคะแนนเสียงประชามติ

Referendum ในที่นี้หมายถึงการจัดให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการกำหนดนโยบายรัฐผ่านวิธีการลงคะแนนเสียงว่าจะรับรองหรือปฏิเสธการนโยบายนั้น ซึ่ง Referendum ของสวิตเซอร์แลนด์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

1.1 การลงคะแนนเสียงประชามติแบบบังคับ (Obligatory referenda)

ข้อเสนอทุกข้อเสนอกที่เป็นเรื่องของการเสนอหรือขอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญของประเทศ และการเข้าเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศขนาดใหญ่ ต้องมีการจัดการลงคะแนนเสียงประชามติ และจะต้องได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่โดยเด็ดขาด (Double majority) จากทั้งประชาชนชาวสวิตเซอร์แลนด์ และจาก canton ทั้ง 26 canton จึงจะสามารถดำเนินการได้

Referendum ประเภทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Constitutional referendum

1.2 การลงคะแนนเสียงประชามติแบบทางเลือก (Optional referenda)

โดยส่วนใหญ่การลงคะแนนเสียงประชามติแบบทางเลือก จะจัดให้มีขึ้นกับเรื่องการทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนด ร่างพระราชกฤษฎีกา หรือกฎหมายลูกต่าง ๆ

ที่ออกโดยรัฐสภา โดยกฎหมายนั้นสามารถถูกประกาศใช้เมื่อรัฐสภามีมติ ยกเว้นแต่ว่ามีประชาชน 50,000 คน ขึ้นไป ลงชื่อขอให้มีการจัด Referendum ภายใน 90 วัน ร่างกฎหมายฉบับนั้น จึงจะได้รับการประกาศใช้ได้ ต่อเมื่อประชาชนส่วนใหญ่ลงคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยกับร่างกฎหมายดังกล่าว

Referendum ประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการออกกฎหมายของรัฐสภา จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Legislative referendum

2. การริเริ่มของประชาชน (The popular initiative)

ประชาชน 100,000 คน สามารถลงชื่อเสนอร่างกฎหมายหรือขอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ โดยที่รัฐสภาจะต้องรับข้อเสนอขึ้นไปอภิปรายหรือถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในรัฐสภา จากนั้นจะต้องจัดให้มี Referendum เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศตัดสินใจว่าจะรับหรือปฏิเสธข้อเสนอนั้น

กลไก “การห้ามล้อ” ของการลงคะแนนเสียงประชามติ และ “การสร้างนวัตกรรม” ของการริเริ่มจากประชาชน

ในแง่มุมหนึ่ง จะเห็นได้ว่า Referendum และ Popular Initiative ในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง เป็นวิธีการสร้างความถูกต้องชอบธรรมให้กับนโยบายของรัฐบาลหรือรัฐสภา อย่างไรก็ตาม Referendum และ Popular Initiative มีหน้าที่พื้นฐานที่แตกต่างกัน

Referendum โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบทางเลือก เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คัดค้านต่ออำนาจรัฐโดยการลงคะแนนเสียงปฏิเสธประเด็นที่รัฐเสนอ ในทางตรงกันข้าม Popular Initiative เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความต้องการของตน ดังนั้น ในมุมมองทางด้านประชาชน จึงอาจกล่าวได้ว่า Referendum เป็นกลไก “การห้ามล้อ” และ Popular Initiative เป็นกลไก “การสร้างนวัตกรรมใหม่”

ประเด็นการลงคะแนนเสียงประชามติและการริเริ่มจากประชาชน

ประเด็นของการลงคะแนนเสียงประชามติและการริเริ่มจากประชาชนมีความกว้างขวางมากตั้งแต่การแจกขมบ่งให้ชนกลุ่มน้อยไปจนถึงการยกเลิกการมีกองทัพ ในแต่ละปีมีการลงคะแนนเสียงประชามติทั้งแบบบังคับและแบบทางเลือก รวมถึงการริเริ่มจากประชาชนหลายสิบครั้ง โดยเมื่อประชาชนร้องขอให้มีการจัด Referendum และการร้องขอนั้นได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนมากเพียงพอแล้ว นักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะจัดให้มีการจัด Referendum นอกจากนี้ ต้องไม่เปลี่ยนแปลงแก้ไขหัวข้อหรือประเด็นของการร้องให้มีการจัด Referendum ของประชาชนได้ แต่ทั้งนี้ ประเด็นการร้องขอให้มีการจัด Referendum ต้องมีความชัดเจนและเป็นประเด็นเดียวสำหรับการลงคะแนนเสียงแต่ละครั้ง หากมีประเด็นมากกว่าหนึ่ง จะต้องแยกกันลงคะแนนเสียง

การทำความเข้าใจพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชน

ตัวแสดงที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชน

ถึงแม้ประชาชนจะเป็นผู้ลงคะแนนเสียงด้วยตัวเองและโดยลับ แต่พวกเขาก็รวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจในระหว่างช่วงเวลาที่สังคมถกเถียงหรืออภิปรายประเด็นของการทำ Referendum นั้น และการลงคะแนนจะมีขึ้นภายหลังการรณรงค์ทางการเมืองอย่างเข้มข้นแล้ว ตัวแสดงหรือผู้มีบทบาทเกี่ยวข้อง

ทั้งหลายจะจัดหาข้อมูล โน้มน้าว ชักจูง หรือแสดงความพยายามอื่นใดเพื่อที่จะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงไปในทางที่ตนต้องการ ซึ่งตัวแสดงสำคัญที่ส่งผลต่อการลงคะแนนเสียงประกอบด้วย บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้

- ตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคน ประสบการณ์ตรงของแต่ละปัจเจกชนเป็นสิ่งที่หล่อหลอมความรู้หรือการรับรู้ต่อเรื่อง ๆ หนึ่งของปัจเจกบุคคล ซึ่งจะสะท้อนออกมาในพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง
- นักการเมือง พรรคการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ มีบทบาทในการให้ความรู้ โน้มน้าวหรือชักจูงประชาชนให้ลงคะแนน ซึ่งประชาชนจะอาศัยความเชื่อถือหรือเชื่อใจว่าข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่ได้มาจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่กำลังทำ Referendum มากกว่าจึงลงคะแนนเสียงตามข้อมูลที่ได้รับมา
- การโฆษณาชวนเชื่อผ่านสื่อและวิธีการต่าง ๆ ก็ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนเป็นอย่างมากเช่นกัน

เงินและการโฆษณาชวนเชื่อสามารถซื้อคะแนนเสียงได้หรือไม่

เงินมีอิทธิพลต่อผลการลงประชามติค่อนข้างมาก จากการศึกษาของ Gruner และ Hertig ระหว่าง ค.ศ. 1977-1981 พบว่า ผลการลงประชามติที่ประสบชัยชนะด้วยการตอบ “ยอมรับ” นั้น ใช้เงินในการรณรงค์และโฆษณามากกว่าฝ่ายที่แพ้ถึง 3 เท่า และผลการลงประชามติที่ประสบชัยชนะด้วยการคว่ำประชามติ ใช้เงินในการรณรงค์และโฆษณามากกว่าฝ่ายที่แพ้ 2 เท่า นอกจากนี้ ฝ่ายที่มีการรณรงค์โฆษณามากกว่า ยังประสบชัยชนะถึง 19 ใน 20 ครั้งของการลงคะแนนเสียงด้วย

อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าฝ่ายที่มีเงินในการรณรงค์โฆษณาประชาสัมพันธ์มากกว่าจะประสบชัยชนะเสมอไป ชัยชนะของการลงคะแนนเสียงยังมีส่วนสัมพันธ์กับประเด็นหรือหัวข้อของ Referendum ด้วย ซึ่งบางเรื่องการรณรงค์โฆษณาประชาสัมพันธ์มีผลต่อประชาชนน้อยกว่าความเชื่อหรือทัศนคติส่วนบุคคลของปัจเจกชน เช่น Referendum เพื่อยกเลิกกองทัพของสมาพันธ์ถึงแม้หลายฝ่ายจะพยายามออกมารณรงค์โฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนให้การสนับสนุนแต่ประชามติอันนี้ก็กลับถูกประชาชนลงมติปฏิเสธไป เป็นต้น

รูปแบบของพฤติกรรมผู้เลือกตั้ง

- แนวทางค่านิยมทางสังคมการเมือง

นักสังคมวิทยาและนักรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่มองสังคมแบบแบ่งส่วนตามค่านิยมและผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน ซึ่งพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์เป็นผลรวมและสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและผลประโยชน์ต่าง ๆ เหล่านี้ และเป็นผู้นำค่านิยมและผลประโยชน์ของกลุ่มตนเข้าสู่กระบวนการเจรจาต่อรองทางการเมือง รวมถึงระดมเสียงสนับสนุนจากประชาชนเพื่อให้ลงคะแนนให้หรือลงคะแนนค้านเพื่อให้ได้ผลตามที่พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์นั้นต้องการ

- แนวคิดทางเลือกอย่างสมเหตุสมผล

นักเศรษฐศาสตร์มองว่าปัจเจกชนจะแสวงหาประโยชน์สูงสุดสำหรับตนเอง รวมไปถึงพฤติกรรมทางการเมืองด้วย ส่วนนักการเมืองและพรรคการเมืองต่างแสวงหาอำนาจ จึงออกนโยบายและโครงการต่าง ๆ

เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด และผู้เลือกตั้งก็เหมือนกับผู้บริโภครวม คือมีทางเลือกในการเลือกตั้ง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขึ้นขอบพรรคการเมืองที่เสนอผลประโยชน์ที่ถูกใจให้มากที่สุด

ผลกระทบของการลงคะแนนเสียงประชามติ

นับจนถึง ค.ศ. 1990 รัฐสภาของสวิตเซอร์แลนด์ผ่านร่างกฎหมายไปแล้วประมาณ 1,500 ฉบับ มีกฎหมายร้อยละ 7 ที่เป็นกฎหมายที่ผ่านการลงคะแนนเสียงประชามติโดยตรง อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่ากฎหมายอีกร้อยละ 93 จะไม่ได้รับอิทธิพลของ Referendum เลย ตรงกันข้ามผลกระทบทางอ้อมที่การมีส่วนร่วมภาคประชาชนมีต่อกระบวนการนิติบัญญัติอาจจะมีมากกว่าผลกระทบที่เห็นได้โดยตรงเสียอีก จนอาจกล่าวได้ว่า Referendum ได้กลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญทางการเมืองในสวิตเซอร์แลนด์แล้ว

ในการร่างกฎหมายใหม่ ก่อนที่จะถึงขั้นตอนในรัฐสภา กระบวนการนิติบัญญัติของสวิตเซอร์แลนด์ จะต้องผ่านขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก การแต่งตั้งคณะศึกษาหรือคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความจำเป็นและทางเลือกที่หลากหลายของกฎหมายใหม่นั้น ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการชุดนี้แน่นอนที่สุดว่าจะต้องเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริง ๆ แต่นอกเหนือจากความรู้แล้ว คณะกรรมการจะต้องเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในบริบททางการเมืองขณะนั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมดุลและสามารถระดมความเห็นที่ครอบคลุมความต้องการของทุกฝ่ายได้มากที่สุด

ขั้นตอนที่สอง กระบวนการปรึกษาหารือ กระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายใหม่นั้น (ตามรายงานที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการที่ได้เสนอไว้) จะทำหน้าที่ส่งต่อร่างกฎหมายไปยัง Canton ต่าง ๆ พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงรอฟังผลตอบกลับเพื่อพิจารณาว่าจะเดินหน้าร่างกฎหมายนั้นต่อไปหรือไม่ ซึ่งถ้าต้องการดำเนินการต่อร่างกฎหมายก็จะถูกนำเข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภาต่อไป

ทั้ง 2 ขั้นตอนก่อนเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา เป็นความพยายามที่จะลดความเสี่ยงของการจัด Referendum เพราะถ้ากฎหมายใหม่สามารถเจรจาต่อรองและประสานผลประโยชน์หรือความต้องการของทุกฝ่ายเข้าไว้ด้วยกันแล้ว ถ้าเป็นกฎหมายทั่วไป ก็อาจไม่จำเป็นต้องมีการทำ Referendum และถ้าเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญจะไม่ต้องกังวลว่ากฎหมายจะถูกประชาชนปฏิเสธไม่ให้เกิดการรับรอง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาหรือสถานการณ์จำเป็นเร่งด่วน รัฐสภาสามารถรับรองร่างกฎหมายแล้วนำไปปฏิบัติได้ทันที แต่เมื่อใช้กฎหมายนั้นครบ 1 ปี กฎหมายจะหมดสภาพโดยอัตโนมัติ ซึ่งหมายความว่า จะต้องมีการทำ Referendum เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะยินยอมให้มีการใช้กฎหมายนั้นต่อไปหรือไม่

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การตัดสินใจนโยบายใดในทางการเมืองของสวิตเซอร์แลนด์ ไม่ว่าจะต้องมีการจัด Referendum หรือไม่ แต่อิทธิพลของ Referendum ก็ส่งผลให้กระบวนการนิติบัญญัติมีลักษณะของการแบ่งอำนาจ การประนีประนอม การสรรหาฉันทามติ หรือการประสานความต้องการของพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ (ในฐานะตัวแทนความต้องการของประชาชน) กลุ่มต่าง ๆ เอาไว้ ทำให้ไม่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดสามารถผูกขาดหรือครอบงำการเมืองได้

การทำประชามติในต่างประเทศ: กรณีทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

คำว่า “ประชามติ” นั้น เป็นคำที่ใช้สำหรับกระบวนการออกเสียงลงคะแนนของพลเมืองในแต่ละประเทศ เพื่อแสดงความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับมาตรการที่รัฐบาลเสนอ หรือต่อสิ่งที่เกิดจากความคิดริเริ่มของประชาชน เช่น การเสนอร่างกฎหมายของประชาชน เป็นต้น ปัจจุบันการออกเสียงประชามติอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ การออกเสียงประชามติระดับชาติและการออกเสียงประชามติระดับท้องถิ่น ส่วนรูปแบบของการออกเสียงประชามตินั้นก็มีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การออกเสียงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมาย การออกเสียงประชามติเพื่อขอคำปรึกษาหรือขอความเห็นจากประชาชน เป็นต้น

การออกเสียงประชามตินั้นโดยทั่วไปแล้วใช้ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรป หรือประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรป หรือประเทศในทวีปอเมริกา ประเทศในทวีปแอฟริกาและประเทศในทวีปเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยด้วยต่างก็มีระบบการให้ประชาชนออกเสียงแสดงประชามติได้ในหลาย ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญ ร่างกฎหมาย สนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ในบางประเทศก็มีการให้ประชาชนออกเสียงแสดงประชามติต่อกฎหมายหรือกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงการลงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะก่อนหรือหลังก็ตาม การทำความเข้าใจการทำประชามติในต่างประเทศ กรณีทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญก็มีความน่าสนใจเช่นกัน ซึ่งจะยกตัวอย่างใน 3 ประเทศ คือ ประเทศชิลี ประเทศรัสเซียและประเทศอียิปต์ ดังต่อไปนี้

ประเทศชิลี¹

การลงประชามติของประเทศชิลีเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แทนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่เข้ามาตั้งแต่รัฐบาลของนายพลอากุสโต ปิโนเชต์ ว่าจะเห็นด้วยกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2563 หลังจากนับคะแนนไปแล้วมีผู้เห็นด้วยกับการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ถึงร้อยละ 78.28 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 21.72 คณะกรรมการการเลือกตั้งชิลีเผยว่า มีผู้มาใช้สิทธิลงประชามติเกือบ 7.5 ล้านคน เป็นจำนวนการออกมาใช้สิทธิมากที่สุดนับตั้งแต่การเลือกตั้งใน พ.ศ. 2532 ที่ยุติบทบาทของทหารในการเมืองชิลี หลังทราบผลการลงประชามติที่เสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แทนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่เข้ามาตั้งแต่สมัยรัฐบาลภายใต้การนำของนายพลอากุสโต ปิโนเชต์ ที่ปกครองประเทศยาวนานระหว่าง พ.ศ. 2516-2533 ทำให้ประชาชนออกมาลงคะแนนอย่างเต็มที่เมื่อคืนวันอาทิตย์ในกรุงซันติอาโก และอีกหลายเมือง

เดิมนั้นการลงประชามติกำหนดจัดในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 แต่เลื่อนมาเป็นวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2563 เนื่องจากการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-19 อย่างรุนแรงในชิลี ที่ผ่านมามีผู้ป่วยโรคนี้นับว่ามากกว่า 500,000 ราย และเสียชีวิตจากโรคนี้นี้ไปแล้วเกือบ 14,000 คน การลงประชามติที่ผ่านมาได้สอบถามชาวชิลี 2 คำถาม คือ

¹ เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจาก 1) ชาวชิลีลงมติท่วมท้น หนุนการร่าง รธน. ใหม่แทนฉบับเผด็จการ. (26 ตุลาคม 2563). สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://www.thaipost.net> 2) ชิลีตั้ง สสร. ร่าง รธน. ใหม่. (29 ตุลาคม 2563). สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2563 จาก https://www.khaosod.co.th/newspaper/newspaper-inside-pages/news_5209057

1) ต้องการรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ และ 2) ต้องการให้สภาร่างรัฐธรรมนูญมาจากการเลือกตั้งทั้งหมดหรือไม่ หรือให้ร้อยละ 50 ของสภาร่างรัฐธรรมนูญมาจากสมาชิกรัฐสภา ซึ่งผลการลงประชามติร้อยละ 79 ระบุให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ในขั้นตอนต่อไปชาวชิลีจะต้องมาเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ 155 คน ในวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2564 โดยกำหนดการร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลา 9 เดือน แต่ถ้าร่างไม่แล้วเสร็จให้ขยายเวลาได้ 1 ครั้ง เป็นเวลา 3 เดือน จากนั้นจะให้ชาวชิลีลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ใน พ.ศ. 2565 ต่อไป

ประธานาธิบดีเซบัสเตียน ปิญเญรา ของชิลี กล่าวเรียกร้องภายหลังทราบผลการลงประชามติ โดยขอให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเพื่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ การลงประชามติครั้งนี้ไม่ใช่การสิ้นสุด แต่เป็นการเริ่มต้นของหนทางที่เราต้องเดินไปด้วยกันเพื่อให้มีรัฐธรรมนูญฉบับของชิลี ที่ผ่านมารัฐธรรมนูญทำให้คนในประเทศแตกแยกกัน แต่จากวันนี้ทุกคนต้องทำงานร่วมกัน เพื่อให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นแนวทางให้เกิดเอกภาพ เสถียรภาพและอนาคตที่ดีของประเทศ

ด้านนายมาร์เซลโล เมยา อาจารย์ด้านรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยซันติอาโก ให้ความเห็นว่า ผลการลงประชามติที่ออกมามีนัยสำคัญ เนื่องจากประชาชนไม่ต้องการให้พรรคการเมืองเข้ามาเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ รวมถึงเสียงเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในชิลีเกิดขึ้นมา เริ่มจากการชุมนุมประท้วงการขึ้นค่าโดยสารขนส่งสาธารณะ จากนั้นขยายเป็นการประท้วงความไม่เท่าเทียมทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาด้านสาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัยและเงินบำนาญ ที่มีผลจากการปกครองในสมัยของรัฐบาลเดิม ฝ่ายสนับสนุนให้มีรัฐธรรมนูญใหม่เห็นว่า รัฐธรรมนูญที่มีอยู่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปทางสังคม แต่ฝ่ายอนุรักษ์นิยมเห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตและสร้างเสถียรภาพได้

เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2563 สำนักข่าวเอเอฟพีรายงานว่า รัฐสภาของประเทศชิลีเปิดประชุมสมัยวิสามัญเพื่อหารือแผนแม่บทการตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือ สสร. หลังประชามติการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อแก้ไขปัญหาค่าไม่เป็นประชาธิปไตยและความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนอย่างท่วมท้น โดยในขั้นต่อไปจะเป็นการตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือ สสร. และคัดเลือกตัวแทนจากภาคประชาชนผ่านการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2564 ต่อไป

ประเทศรัสเซีย²

ผลการลงคะแนนประชามติของรัสเซียเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ได้เห็นชอบให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่มีประเด็นตั้งแต่การเพิ่มเงินบำนาญไปจนถึงการเปิดทางให้ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน อยู่ในอำนาจต่อไปได้อีก 16 ปี โดยหากมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะทำให้ประธานาธิบดีสามารถอยู่ในวาระต่อได้อีก 2 สมัย สมัยละ 6 ปี หลังจากที่วาระปัจจุบันของเขาจะสิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2567 ซึ่งเท่ากับว่าเขาจะอยู่ในอำนาจได้ถึง พ.ศ. 2579

² เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจาก 1) ผลลงประชามติเบื้องต้นชี้ 'ปูติน' มีสิทธิครองอำนาจไปอีก 16 ปี. (2 กรกฎาคม 2563). สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://www.voathai.com/a/putin-extends-power-to-2036/5485094.html> 2) กรมประชาสัมพันธ์. (4 กรกฎาคม 2563). รัสเซียเริ่มบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขแล้วตั้งแต่นี้. สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://www.thainews.prd.go.th>

ด้านคณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทย เปิดเผยผลการลงประชามติว่า การลงประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ถึง วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมามีชาวรัสเซียประมาณ 74 ล้านคน ออกมาใช้สิทธิลงประชามติ โดยมีผู้ออกเสียงสนับสนุนให้แก้ไขรัฐธรรมนูญร้อยละ 77.92 และมีผู้คัดค้านร้อยละ 21.27 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขจะเปิดทางให้ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ครองอำนาจต่อไปอีก 2 สมัย จนถึง พ.ศ. 2579 คณะกรรมการการเลือกตั้งยังระบุอีกด้วยว่า มีผู้มาลงคะแนนเสียงเกือบร้อยละ 60 จากผู้มีสิทธิลงคะแนนทั้งหมด ทั้งนี้ การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะได้รับการรับรองหากมีผู้มาลงคะแนนเสียงอย่างต่ำร้อยละ 50 และได้รับคะแนนเสียงข้างมาก

ทั้งนี้ รัฐบาลรัสเซียพยายามใช้วิธีต่าง ๆ เชิญชวนให้ประชาชนไปลงประชามติ ทั้งให้สิทธิจับฉลากรางวัลโดยผู้ถูกรางวัลอาจได้รางวัลเป็นที่อยู่อาศัย ทั้งการทำโฆษณาถึงจุดเด่นอื่น ๆ ผ่านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการปกป้องเงินบำนาญและการห้ามให้มีการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน นอกจากนี้ ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ยังอนุมัติให้มีการโอนเงินจำนวน 10,000 รูเบิล หรือราว 4,380 บาท ให้แก่ผู้ที่มีบุตร ในขณะที่ประชาชนกำลังเดินทางไปลงคะแนนในวันพุธซึ่งเป็นวันสุดท้ายของวันลงประชามติทั้งหมด 7 วัน เพื่อป้องกันไม่ให้น่วยลงคะแนนแอดและอาจกระตุ้นการระบาดของไวรัสโควิด-19

ผู้ลงคะแนนสนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีความเห็นต่างกัน ทั้งผู้ที่ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงจริงจัง ไปจนถึงผู้ที่ไม่ได้อ่านรายละเอียดของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ผู้ไม่เห็นด้วยต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญมีตั้งแต่พรรคฝ่ายค้านอย่างพรรคคอมมิวนิสต์ที่เห็นว่า นโยบายของนายวลาดิมีร์ ปูติน ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจของรัสเซีย ไปจนถึงนักกิจกรรมที่แม้จะไม่สามารถจัดการประท้วงขนาดใหญ่ได้เพราะการระบาดของไวรัสโควิด-19 แต่ก็จัดกิจกรรมออนไลน์ จัดการเสวนาโดยรักษาระยะห่างทางสังคม ไปจนถึงรวมกลุ่มขนาดย่อมแทนสำหรับตัวประธานาธิบดีได้เดินทางไปลงคะแนนเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563 โดยเขากล่าวว่า ยังไม่ได้ตัดสินใจถึงเส้นทางการเมืองในอนาคตของตนเอง ทั้งนี้ ผลสำรวจจากศูนย์โพลเลวาดา ระบุว่า คะแนนนิยมของประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน อยู่ที่ร้อยละ 60 ซึ่งถือว่ายังสูง แม้จะลดจากช่วงสูงสุดที่เคยอยู่เกือบร้อยละ 90 ก็ตาม รวมถึงประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ผู้นำรัสเซีย ได้ลงนามประกาศรับรองการแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้ว หลังผ่านความเห็นชอบจากการลงประชามติของชาวรัสเซีย

ประเทศอียิปต์³

ประเทศอียิปต์ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่นอกเหนือจากการทำประชามติว่าจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ยังมีการทำประชามติก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอีกด้วย โดยเมื่อเกิดเหตุการณ์การประท้วงรัฐบาลของชาวตูนิเซีย ใน ค.ศ. 2010 ได้จุดกระแสการปฏิวัติในโลกอาหรับ (Arab spring) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ปลุกกระแสให้ชาวอียิปต์ออกมาโค่นล้มรัฐบาลที่พวกเขาเห็นว่าเป็นเผด็จการ การชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ต่อเนื่องยาวนานถึง 18 วัน ของประชาชนอียิปต์ที่รู้สึกผิดหวังกับพฤติกรรมการฉ้อราษฎร์บังหลวง การปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงออก และการประกาศภาวะฉุกเฉิน ที่เอื้อให้เจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิประชาชน

³ เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจากประชามติอียิปต์: ร่างรัฐธรรมนูญ 3 ครั้งใน 5 ปี เลือกตั้งแล้วได้ผู้นำไม่ตลยต้องเชือมือทหาร. (13 กรกฎาคม 2559). สืบค้น 11 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://ilaw.or.th/node/4188>

อย่างร้ายแรง ส่งผลให้นายฮอสนี มุบารัค ประธานาธิบดีของอียิปต์ ประกาศลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2011

ในช่วงที่ตำแหน่งผู้นำสูงสุดของประเทศว่างลงเช่นนี้ ไม่มีสถาบันหรือองค์กรใดที่มีความพร้อมไปกว่ากองทัพของอียิปต์ ประกอบกับเหตุการณ์การรัฐประหารเมื่อ ค.ศ. 1952 ที่สร้างฐานความเชื่อว่าการกองทัพและประชาชนคือหนึ่งเดียวกัน ('army and the people are one') การเข้ามาของกองทัพจึงได้รับการต้อนรับจากประชาชนอียิปต์อย่างท่วมท้น เพราะกองทัพคือความหวังในการนำประชาธิปไตยกลับคืนสู่ประเทศอียิปต์ หลังจากที่นายฮอสนี มุบารัค ลงจากตำแหน่งเพียง 2 วัน กองทัพได้ประกาศยุบสภาและระงับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ โดยประกาศจะปกครองประเทศจนกว่าจะมีการเลือกตั้ง

แม้ว่าการเข้ามาของกองทัพจะไม่ได้มาพร้อมความชอบธรรมตามกฎหมาย แต่ความไม่ชอบธรรมก็เจือจางไปได้ด้วยบรรยากาศแห่งเสรีภาพในการแสดงออก ที่ชาวอียิปต์ได้รับเป็นครั้งแรกในรอบหลายสิบปี และการลงประชามติเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญได้จัดขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2011 การลงประชามติครั้งนี้มุ่งแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับของนายฮอสนี มุบารัค โดยมีสาระสำคัญคือ การลดระยะเวลาการบริหารประเทศของประธานาธิบดีจาก 6 ปี ให้เหลือ 4 ปี จำกัดวาระการดำรงตำแหน่งเพียง 2 วาระติดต่อกันเท่านั้น การบังคับให้ประธานาธิบดีเลือกรองประธานาธิบดี ภายใน 30 วัน หลังจากการเลือกตั้ง และการกำหนดคุณสมบัติว่าประธานาธิบดีต้องมีอายุ 40 ปีขึ้นไป และห้ามสมรสกับชาวต่างชาติ เป็นต้น

การทำประชามติครั้งนี้ มีพรรคการเมืองกว่า 10 พรรค และผู้นำทางความคิดจำนวนหนึ่งรณรงค์ให้ลงประชามติไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เช่น นายอามีร์ มอร์ซา นักการทูตและอดีตรองเลขาธิการอาหรับ ลีก นายโมฮัมเหม็ด เอลบาราเดอี อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ กลุ่มนักกฎหมายอาวูโสและนักเขียน โดยพวกเขาต่างเกรงกลัวว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้จะทำให้ระบอบเผด็จการเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย หรือที่เรียกว่า Legalising dictatorship

การทำประชามติแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งนี้มีผู้มาออกเสียงร้อยละ 41 ของผู้มีสิทธิออกเสียง 45 ล้านคนทั่วประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนผู้ออกมาใช้เสียงมากที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศอียิปต์ โดยร้อยละ 77.2 หรือ 14.1 ล้านคน เห็นชอบกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จึงมีการเลือกตั้งรัฐสภาและประธานาธิบดีให้มีกำหนดเวลาเร็วขึ้น การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้เป็นผลดีต่อพรรคการเมืองที่มีความพร้อมอย่างพรรคภราดรภาพมุสลิม (Muslim Brotherhood) และพรรคของกลุ่มซั้วอำนาจเดิม ในทางกลับกันฝ่ายการเมืองชั่วคราวข้ามอย่างกลุ่มเสรีนิยมไม่พึงพอใจนักต่อสถานการณ์เช่นนี้ เนื่องจากพวกเขาไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดตั้งองค์กรทางการเมือง

การทำประชามติในต่างประเทศ: กรณีที่ไม่ใช่เรื่องรัฐธรรมนูญ

เมื่อกล่าวถึงการการทำประชามติในต่างประเทศ กรณีที่ไม่ใช่ประเด็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในระยะเวลาที่ผ่านมา มีตัวอย่างใน 2 กรณี ที่น่าสนใจ ได้แก่ การลงประชามติ Brexit ในสหราชอาณาจักร และการลงประชามติ “ยกเลิกการห้ามแต่งงานในเพศเดียวกัน” ในรัฐเนวาดา สหรัฐอเมริกา เป็นต้น สามารถสรุปสาระสำคัญทั้ง 2 กรณี ได้ดังนี้

กรณีการลงประชามติ Brexit ในสหราชอาณาจักร

กรณีนี้ถือว่ามีผลสำคัญที่นำศึกษาและทำความเข้าใจเป็นอย่างยิ่ง โดยคำว่า Brexit มาจากคำว่า Britain+Exit คือ ความเสี่ยงที่สหราชอาณาจักร (United Kingdom หรือ Great Britain) หรือที่คนไทยมักจะเรียกกันว่า “อังกฤษ” (England) จนเคยชิน อาจจะออกจากสหภาพยุโรป (European Union) โดยเครือข่ายสหราชอาณาจักร ประกอบไปด้วย อังกฤษ เวลส์ สกอตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ การหาเสียงเลือกตั้งของนายเดวิด คาเมรอน ได้เคยประกาศไว้ว่า ถ้าชนะการเลือกตั้งจะนำประเด็น Brexit มาให้ประชาชนโหวตตัดสิน และจะเจรจากับสหภาพยุโรปเพื่อปฏิรูปข้อกำหนดสหภาพยุโรป และขอเงื่อนไขที่ดีขึ้นต่อสหราชอาณาจักร และเมื่อชนะการเลือกตั้งซึ่งตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายเดวิด คาเมรอน จึงต้องทำตามสัญญาโดยการจัดทำประชามติทั่วประเทศ จนกลายเป็นประเด็นถกเถียงที่มีทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน ในที่สุดสหราชอาณาจักรได้จัดให้มีการลงประชามติว่าจะอยู่หรือออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (อียู) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2559 โดยเหตุผลหลัก ๆ ของการเปิดลงประชามติ Brexit ของชาวอังกฤษ ซึ่งเกิดจากความรู้สึกของประชาชนจำนวนมากที่มองว่าอังกฤษได้รับผลเสียมากกว่าผลดีในการอยู่กับสหภาพยุโรป เพราะการเป็นสมาชิกทำให้ต้องจ่ายค่าสมาชิกมหาศาล และอังกฤษยังเป็นประเทศที่รับผู้อพยพเข้ามาซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายรวมถึงมีผลต่อวัฒนธรรมความเป็นอยู่นั่นเอง

เมื่อกล่าวถึงจุดเริ่มต้นหรือปฐมบทตลอดจนบทสุดท้ายในกรณีประชามติ Brexit ในสหราชอาณาจักร สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ปฐมบทกรณีประชามติ Brexit ในสหราชอาณาจักร¹

ผลการลงประชามติเบร็กซิต (Brexit) ของประชาชน 4 ชาติ ในสหราชอาณาจักร (UK) อันได้แก่ อังกฤษ สกอตแลนด์ ไอร์แลนด์เหนือ และเวลส์ ออกมาว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 52 ต้องการให้เบร็กซิตหรือให้สหราชอาณาจักรออกจากสมาชิกภาพของสหภาพยุโรป ได้กลายเป็นข่าวใหญ่ที่ตกตะลึงกันไปทั่วโลก แม้กระทั่งคนที่โหวตให้ “ออก” เอง เพราะคะแนนที่กาลงไปไม่ได้เพียงตัดสินชะตากรรมของประเทศ แต่มีผลสะท้อนต่อระดับภูมิภาคและทั่วโลกในระยะยาว ประชามติครั้งนี้เพื่อยังเสียงถามความเห็นประชาชน ไม่มีผลทางกฎหมายโดยตรง แต่ในวัฒนธรรมประชาธิปไตยทุกคนก็ต้องเคารพในมติที่ออกมา

¹ เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจากประชามติ Brexit: ประชาธิปไตยไม่จำเป็นต้อง “ได้ตั้งใจ”. (2559). สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://ilaw.or.th/node/4183>

สหราชอาณาจักรเข้าเป็นสมาชิกในสหภาพยุโรปมาตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ชาวอังกฤษส่วนหนึ่งตั้งคำถามต่อการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปตลอดมาว่าประเทศตัวเองสูญเสียไปมากกว่าที่ได้มา อีกทั้งอำนาจและความอิสระในการตัดสินใจเชิงนโยบายหลาย ๆ เรื่องก็หายไป เพราะต้องไปผูกพันกับกฎระเบียบของสหภาพยุโรป การเข้าร่วมเป็นตลาดเดียวในสหภาพยุโรปก็มาพร้อมกับข้อแลกเปลี่ยนว่าด้วยเสรีภาพในการเดินทาง ที่ทำให้เพื่อนชาติสมาชิกสามารถเข้าออกในสหราชอาณาจักรได้ ที่มาของการลงประชามติครั้งนี้เริ่มขึ้นเมื่อนายเดวิด คาเมรอน นายกรัฐมนตรีจากพรรคอนุรักษนิยม หาเสียงเอาไว้เมื่อก่อนเลือกตั้งใน พ.ศ. 2558 ว่า หากเขาเป็นนายกรัฐมนตรีเขาจะยอมให้จัดประชามติ Brexit แม้ส่วนตัวเขาเองจะมีจุดยืนชัดเจนที่อยากให้สหราชอาณาจักรอยู่ในกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปต่อไป แต่จำเป็นต้องยืนยันเอาไว้เช่นนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกภายในพรรค ซึ่งการหาเสียงนี้ถูกใจคนจำนวนมากและได้รับเสียงตอบรับที่ดี นายเดวิด คาเมรอน ในฐานะผู้นำพรรคอนุรักษนิยมก็สามารถก้าวขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้ แต่ทันทีที่ผลการลงประชามติออกมาเช่นนั้น นายเดวิด คาเมรอน ก็แถลงข่าวประกาศลาออกจากตำแหน่งแสดงความรับผิดชอบโดยทันที

สำหรับ “คำถาม” ในประชามติ Brexit เป็นคำถามแบบ เยส-โน ให้ตอบแค่ว่า ใช่-ไม่ใช่ โดยมีคำถามว่า “Should the United Kingdom remain a member of the European Union?” หรือแปลเป็นไทยว่า “สหราชอาณาจักรควรรักษาสมาชิกภาพในสหภาพยุโรปต่อไปหรือไม่” แต่ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นว่า วิธีการตั้งคำถามแบบนี้จะไม่เป็นธรรม รัฐบาลจึงแก้ไขรูปประโยคคำถามเป็น “Should the United Kingdom remain a member of the European Union or leave the European Union?” หรือ “สหราชอาณาจักรควรอยู่ต่อเป็นสมาชิกภาพในสหภาพยุโรปหรือควรออกจากสหภาพยุโรป” โดยตัวเลือกคำตอบก็จะเปลี่ยนจากคำถามแบบใช่-ไม่ใช่ มาเป็น “อยู่ต่อเป็นสมาชิกในสหภาพยุโรป” หรือ “ออกจากสหภาพยุโรป” (Remain, Leave)

ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นฝ่ายผลักดันให้แก้ไขตัวคำถามนี้ให้เหตุผลว่า คำถามของการทำประชามติต้องชัดเจน เพื่อให้ผู้ลงคะแนนจะได้เข้าใจถึงความสำคัญในแต่ละตัวเลือก ก่อนจะออกแบบตัวคำถามต้องผ่านการทดสอบความเข้าใจจากคนทั่วไปผ่านความเห็นของกลุ่มณรงค์ทั้ง 2 ฝ่าย คือ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาด้วย นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีหน้าที่สนับสนุนให้กลุ่มณรงค์ทั้ง 2 ฝ่าย ไม่ว่าจะ leave หรือ remain ได้ออกมารณรงค์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างเต็มที่ โดยทุกคนสามารถเป็นผู้ณรงค์ (campaigner) ได้หมด ไม่ว่าจะ เป็นในรูปแบบของบุคคลหรือองค์กร แต่หากต้องการใช้จ่ายเงินเกินกว่า 10,000 ปอนด์ (ราว 5 แสนบาท) จะต้องมาลงทะเบียนกับคณะกรรมการการเลือกตั้งอังกฤษ เพื่อให้เป็น “ผู้ณรงค์แบบลงทะเบียน” (registered campaigner) โดยจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดบางอย่าง

ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งอังกฤษยังสามารถเลือกกลุ่มณรงค์ใดขึ้นมาเป็น “ผู้ณรงค์หลัก” (lead campaigner) ซึ่งจะได้สิทธิพิเศษเหนือผู้ณรงค์อื่น ๆ อาทิ มีสิทธิใช้จ่ายเงินได้สูงถึง 7 ล้านปอนด์ (ราว 350 ล้านบาท) ได้พื้นที่ในเอกสารประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้งอังกฤษ ได้ออกรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการทำประชามติ ได้เงินกินเปล่า 600,000 ปอนด์ (ราว 30 ล้านบาท) เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายใน ฯลฯ สำหรับกรณี Brexit กลุ่มณรงค์หลักของฝ่าย “อยู่ต่อ” คือ กลุ่ม Britain Stronger in Europe ส่วนกลุ่มณรงค์หลักของฝ่าย “ถอนตัว” คือ กลุ่ม Vote Leave ที่มีนายบอริส จอห์นสัน อดีตนายกรัฐมนตรีกรุงลอนดอน

ซึ่งว่ากันว่าเป็นผู้สมัครแข่งขันในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษคนต่อไปหลังนายเดวิด คาเมรอน หมดยุค การดำรงตำแหน่ง เป็นหนึ่งในผู้สนับสนุนหลัก

คู่มือว่าด้วยการทำประชามติเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของอังกฤษ (Media Handbook: Referendum on the United Kingdom's Membership of the European Union) ที่เผยแพร่ไว้บนเว็บไซต์ของคณะกรรมการการเลือกตั้งอังกฤษ ก็พบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้มีหน้าที่ในการไปจับผิด “เนื้อหา” การรณรงค์ประชามติ ซึ่งการกระทำผิดใด ๆ เกี่ยวกับ “เนื้อหา” การรณรงค์ในบางกรณีจะเป็นหน้าที่ของตำรวจ เช่น ความผิดฐานทำให้เกิดความเกลียดชังระหว่างเชื้อชาติ ซึ่งมีความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความสงบเรียบร้อย สาธารณะ พ.ศ. 2529 (Public Order Act 1986) ในบางกรณีก็เป็นเรื่องที่คู่มือจะต้องไปยื่นฟ้องกันเอง เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาทใส่ร้ายป้ายสี บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งอังกฤษอยู่ที่การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้คนออกมาใช้สิทธิ โดยเฉพาะการเชิญชวนให้คนมาลงทะเบียน เพราะก่อนจะไปออกเสียงได้จะต้องลงทะเบียนก่อน โดยสำนักข่าวบีบีซีรายงานว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งอังกฤษใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ Brexit ไปถึง 6.4 ล้านปอนด์ (ราว 320 ล้านบาท) ส่วนใหญ่เป็นการใช้เงินโฆษณาทางโทรทัศน์ รวมถึงการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อแจกจ่ายไปยังครัวเรือนในอังกฤษทั้ง 27 ล้านหลัง

แม้กระทั่งนักการเมืองที่รณรงค์ให้ “ออก” ก็ยังไม่คาดคิดว่าจะชนะคะแนนครั้งนี้ เพราะในทันทีที่ปิดหีบเลือกตั้ง นายไนเจล ฟาราจ หัวหน้าพรรคยูเคอีย (UKIP) พรรคการเมืองขวาจัดในอังกฤษ ก็ยังให้สัมภาษณ์เชื่อว่าฝ่าย “อยู่ต่อ” น่าจะชนะ แต่สุดท้ายผลก็ออกมาว่าคะแนนของฝ่าย “ออก” ก็มากกว่าราวล้านกว่าเสียง ผลประชามติครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความคิดที่แตกต่างกันชัดเจนในแต่ละกลุ่มประชากร เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอายุ ก็พบว่า กลุ่มประชากรที่อายุน้อยกว่ามีความเชื่อมั่นในการรวมตัวกันในสหภาพยุโรป ขณะที่กลุ่มคนสูงอายุอยากจะให้แยกตัวเพื่อนำอธิปไตยของประเทศกลับคืนมา ในแง่ของภูมิศาสตร์ ขณะที่อังกฤษและเวลส์โหวตให้ออก แต่สกอตแลนด์และไอร์แลนด์เหนือมีเสียงส่วนใหญ่ต้องการให้อยู่ต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสกอตแลนด์ที่ฝ่ายต้องการให้อยู่ต่อชนะคะแนนที่ 62 ต่อ 38

บทเรียนที่ได้จากประสบการณ์การลงประชามติ Brexit สะท้อนความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำประชามติ ตั้งแต่เรื่องประโยคคำถาม ผลกระทบที่เกิดขึ้น ข้อมูลแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง และรวมถึงพื้นที่เสรีที่จะทำให้ประชาชนถกเถียงข้อมูลโดยไม่ต้องหวาดกลัว อย่างไรก็ตาม ผลที่ออกมาก็ต้องมีฝ่ายที่ผิดหวัง ซึ่งเป็นเรื่องปกติของระบอบประชาธิปไตยที่ใจความสำคัญคือเนื้อแท้ของกระบวนการส่วนความผิดหวังและบทเรียนจากข้อผิดพลาดคือส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของประชาชนนั่นเอง

บทสุดท้ายกรณีประชามติ Brexit ในสหราชอาณาจักร²

ภายหลังการลงประชามติของชาวอังกฤษ เพื่อตัดสินใจให้ประเทศของตนออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) กลายเป็นจุดเริ่มต้นของความปั่นป่วนทางการเมืองและเศรษฐกิจตลอดหลายปีที่ผ่านมา จนกระทั่งในที่สุดสหราชอาณาจักรได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการแล้ว

² เรียบเรียงโดยนายอดชา วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจากสรุปใหม่ไลน์ “Brexit” มหากาพย์ 3 ปีแห่งความปั่นป่วนก่อน UK พ้นสมาชิกสหภาพคืนนี้. (31 มกราคม 2563). สืบค้น 4 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://positioningmag.com/1262784>

สมาชิกรัฐสภายุโรปได้ลงมติรับรองเงื่อนไขข้อตกลง Brexit ณ กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2563 ซึ่งหมายถึงสหราชอาณาจักรได้ออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการ ซึ่งประวัติศาสตร์ 47 ปี ของอังกฤษที่ได้ร่วมเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปได้สิ้นสุด ณ เวลา 23.00 น. ของวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมามีเวลาท้องถิ่นอังกฤษ (เวลา 6.00 น. ของวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ตามเวลาประเทศไทย)

การลงประชามติ “ยกเลิกการห้ามแต่งงานในเพศเดียวกัน” ในรัฐเนวาดา สหรัฐอเมริกา³

การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกานั้น นอกจากจะมีความสำคัญในแง่การเลือกตั้งผู้นำคนใหม่แล้ว ในหลาย ๆ รัฐของสหรัฐอเมริกา ยังใช้โอกาสนี้ในการทำประชามติเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ โดยรัฐเนวาดาได้มีการเปิดการลงประชามติในประเด็น “นำกฎหมายห้ามแต่งงานในเพศเดียวกันออกจากรัฐธรรมนูญแห่งรัฐ” ซึ่งมีประชาชนออกมาใช้สิทธิจำนวนมาก ทำให้รัฐเนวาดากลายเป็นรัฐแรกที่มีการนำกฎหมายห้ามแต่งงานในเพศเดียวกันออกจากรัฐธรรมนูญ โดยสำนักข่าว The New York Times รายงานว่า ในการลงประชามติดังกล่าว มีผู้เห็นด้วยกับการนำกฎหมายห้ามแต่งงานในเพศเดียวกันออกจากรัฐธรรมนูญ ประมาณร้อยละ 61.2 (691,661 คน) ในขณะที่ประมาณร้อยละ 38.8 (438,318 คน) ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกกฎหมายดังกล่าว

ดังนั้น การผ่านร่างกฎหมาย “ยกเลิกการห้ามแต่งงานในเพศเดียวกัน” จึงสร้างความมั่นใจให้ประชาชนชาวเนวาดามากขึ้นว่า ในอนาคตจะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายแห่งรัฐ แม้ว่ากฎหมายในระดับประเทศจะมีการเปลี่ยนแปลงไป

³ เรียบเรียงโดยนายยอดชาย วิถีพานิช วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจากรัฐเนวาดา ทำประชามติผ่านโหวต ‘ยกเลิกกฎหมายการห้ามแต่งงานในเพศเดียวกัน’ เป็นรัฐแรกของสหรัฐฯ. (5 พฤศจิกายน 2563). สืบค้น 9 พฤศจิกายน 2563 จาก https://thematter.co/brief/127878/127878?utm_source=LINE&utm_medium=Content%20Discovery&utm_campaign=LINE%20TODAY

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร